

WAASAN PÄIVÄLEHTI

Nro 38 Sunnuntai, 21 syyskuuta, 2025

ISSN 2954-243X

Red Nose Company i Vaasa

Protectivde Fence Vaasan yllä ensi viikolla

Kaksikielisyys on hyvä Sinulle

Miksi naiset saavat sydänveritulppia?

Huomenna matkustetaan Lidlilla ilmaiseksi

Édith Piaf

WAASAN PÄIVÄLEHTI

TÄÄLLÄ OLEMME:
vpress.ovh

ÉDITH PIAF!

TÄNÄÄN

Miten kaksikielisyys vahvistaa aivoja ikääntymiseen liittyvää heikkenemistä vastaan

KYKY PUHUA USEAMPAA KUIN yhtä kieltä on pitkään arvostettu sosiaalisten ja taloudellisten etujen vuoksi. Kasvava määrä neurotieteellistä tutkimusta paljastaa kuitenkin, että kaksikielisyys tarjoaa myös merkittäviä ja voimakkaita terveyttä edistäviä etuja aivoille, toimien suojatekijänä kognitiivista heikkenemistä ja dementiaa vastaan. Tämä artikkeli tutkii ilmiön taustalla olevia mekanismeja keskittyen kognitiivisen varannon ja parannetun eksekutiivisen toiminnan käsitteisiin.

Kaksikielisyys etujen kulmakivenä on jatkuva henkinen jonglööri, jota se vaatii. Kaksikielinen henkilö ei ole vain varustettu kahdella sanastolla; heidän aivojensa on jatkuvasti hallittava molempia kielijärjestelmiä, valittava sopiva kieli ja tukahdutettava sopimaton kieli tietyssä tilanteessa. Tämä jatkuva harjoitus vahvistaa aivojen eksekutiivista ohjausjärjestelmää, verkostoa, joka sijaitsee pääosin otsaaivolohkossa ja etummaisessa aivokurkoudessa.

Tämä järjestelmä vastaa korkean tason kognitiivisista prosesseista kuten tarkkaavaisuudesta, tehtävien vaihtelusta, konfliktien seurannasta ja estävästä ohjauksesta (Bialystok, 2011). Pohjimmiltaan kaksikieliset aivot saavat päivittäistä harjoitusta henkiseen joustavuuteen ja keskittymiseen.

Tämä elinikäinen harjoittelu rakentaa mitä neurologit kutsuvat ”kognitiiviseksi varannoksi” - aivojen vastustuskykyä hermostollista vauriota vastaan. Ajattele sitä puskurina tai ylimääräisenä kapasiteettina hermostoverkostossa. Vaikka kahdella henkilöllä saattaa

olla samanlaisia Alzheimerin taudin aiheuttamia aivopatologioita (esim. amyloidiplakkeja ja neuro-fibillaarisia solukasoja), henkilö, jolla on korkeampi kognitiivinen varanto, voi ylläpitää toiminnallista kognitiota pidempään. Kaksikielisyys on voimakas tekijä tämän varannon rakentamisessa. Merkittävässä tutkimuksessa Bialystok, Craik ja Freedman (2007) havaitsivat, että kaksikielillä potilailla dementia diagnosoitiin keskimäärin 4,3 vuotta myöhemmin kuin yksikielillä. Tämä viive oli riippumaton tekijöistä kuten koulutus, ammatti ja maahanmuuttotatus, viitaten suoraan kaksikielisyyteen keskeisenä tekijänä.

Edut ulottuvat dementiaa pidemmälle. Kaksikielisten henkilöiden parantuneet eksekutiiviset toiminnot on linkitetty parempaan suoriutumiseen tehtävissä, jotka vaativat huomiota yksityiskohtiin ja tehtävien vaihtelua. Lisäksi tutkimus osoittaa, että kaksikielisyys voi auttaa kognitiivisessa toipumisessa vamman jälkeen. Esimerkiksi Intiassa tehdysä tutkimuksessa havaittiin, että ”kaksikielillä potilailla oli kaksi kertaa todennäköisempää kuin yksikielillä olla normaaleja kognitiivisia toimintoja aivohalvauksen jälkeen” (Alladi et al., 2013, s. 1). Tämä viittaa siihen, että kaksikielisyyden rakentama kognitiivinen varanto ei vain suojella heikkenemistä vastaan, vaan tukee myös toipumista akuuteista aivovammoista.

On tärkeää huomata, että edun määrään voivat vaikuttaa tekijät kuten kielen omaksumisen ikä, käytön tiheys ja kielitaito kussakin kielessä. Kokonaisvaltainen näyttö on kuitenkin selvä: kahden kielen aktiivinen hallinta muuttaa aivojen rakennetta ja toimintaa tavalla, joka edistää pitkän aikavälin kognitiivista terveyttä. Maailmassa, jossa ikääntymiseen liittyvien hermostollisten sairauksien esiintyvyys kasvaa, kaksikielisyyden edistäminen voidaan nähdä paitsi kulttuurillisena tai koulutuspolitiikka tavoitteena, myös

merkittävänä kansanterveys aloitteena.

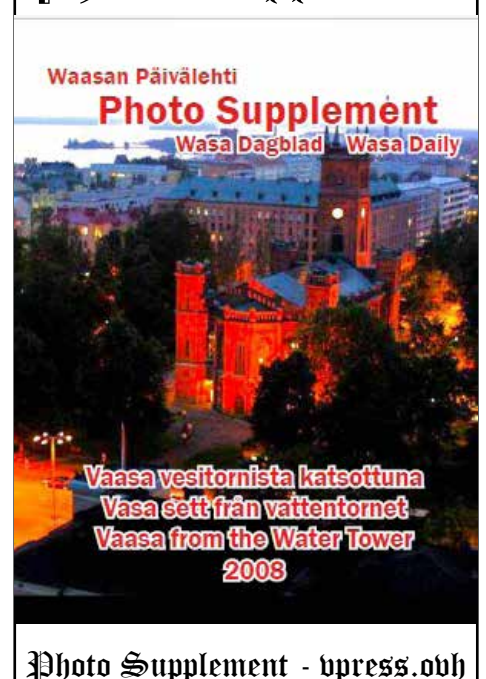
Lähteet

Alladi, Suvana, Thomas H. Bak, Vasantha Duggirala, Bapiraju Surampudi, Mekala Shailaja, Anuj Kumar Shukla, Jaydip Ray Chaudhuri ja Subhash Kaul. 2013. ”Bilingualism Delays Age at Onset of Dementia, Independent of Education and Immigration Status.” *Neurology* 81 (22): 1938–1944. <https://doi.org/10.1212/01.wnl.0000436620.33155.a4>.

Bialystok, Ellen. 2011. ”Reshaping the Mind: The Benefits of Bilingualism.” *Canadian Journal of Experimental Psychology / Revue canadienne de psychologie expérimentale* 65 (4): 229–235. <https://doi.org/10.1037/a0025406>.

Bialystok, Ellen, Fergus I. M. Craik ja Morris Freedman. 2007. ”Bilingualism as a Protection Against the Onset of Symptoms of Dementia.” *Neuropsychologia* 45 (2): 459–464. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2006.10.009>.

Photo Supplement



UUTiset



Huomenna matkustamme Lifti-busseilla ilmaiseksi

HUOMENNA, MAANANTAINA 22 syyskuuta, Vaasassa voi matkustaa kaikilla Lifti-busseilla maksutta, palvelubusseja lukuun ottamatta. Ilmainen bussikyyti on tarjolla koko päivän aamusta iltaan osana Auton vapaapäivää, joka on osa Euroopan liikkujan viikkoa.

Vaasan kaupungin liikennepäällikkö Pertti Hällilä rohkaisee kaikkia tarttumaan tilaisuuteen ja kokeilemaan joukkoliikennettä:

”Haluamme kannustaa kaikkia kestävään liikkumiseen ja käyttämään Lifti-busseja pienellä kynnyksellä. Bussilla matkustaminen on ekoteko, ja toivomme, että yhä useammat näkevät sen varteenotettavana vaihtoehtona omalle autolle.”

Euroopan liikkujan viikkoa vietetään vuosittain 16.–22. syyskuuta, ja sen päätapahtuma on perinteinen Auton

vapaapäivä. Teemaviikon aikana kaupungit ja kunnat ympäri Euroopan järjestävät tapahtumia ja kampanjoita edistääkseen kestävää liikkumista, kuten pyöräilyä ja joukkoliikenteen käyttöä. Liikkujan viikko on erinomainen mahdollisuus nostaa esiin ympäristöystävällisiä kulkutapoja ja lisätä tietoisuutta

niiden hyödyistä niin yksilön terveydelle kuin ympäristöllekin.

Vaasan Lifti-bussit tarjoavat nyt vaivattoman tavan tutustua kestävään liikkumiseen, ja toivomuksena on, että tämä kannustaa yhä useampia käyttämään joukkoliikennettä myös jatkossa.

Auton vapaapäivän tarkoitus on saada ihmiset pohtimaan omia liikkumisvalintojaan ja niiden vaikutuksia niin yhteiskuntaan kuin ympäristöön. Tänäpäin on siis erinomainen tilaisuus jättää auto kotiin ja hypätä Lifti-bussiin – ilmaiseksi!



UUTISSET

**TÄMÄN UUTISLEHDEN VOIT LUKEA IHAN
MISSÄ TAHANSA**



Voit lukea tämän lehden missä tahansa, kuten tässä Merimu-
seossa

BLOGGIKIRJOITTAJAT

**Kirjoita Waasan Päivälehteen – Etsim-
me bloggaajia!**

**Rakastatko ajatustesi,
kokemustesi tai asian-
tuntemuksesi jakamis-
ta? Waasan Päivälehti
etsii intohimoisia kirjoit-
tajia, jotka haluavat lu-
oda mielenkiintoista si-
sältöä lukijoillemme.**

Kirjoitatpa sitten paikallisista uutisista, kulttuurista, elämänta-
vasta, yrittäjyydestä tai omista
kokemuksistasi – äänesi on ter-
vetullut!

Kirjoittaminen *Waasan Pä-
ivälehdelle* on loistava tapa saa-
da tekstit laajemmin luetuiksi,
tutustua uusiin ihmisiin ja ke-
hittää luovuuttasi. Aiempaa ko-
kemusta ei tarvita – tärkeintä on
into ja ideat! Arvostamme mo-
nipuolisia näkökulmia ja uusia
ääniä, jotka kuvastavat yhtei-

sömme elinvoimaa.

Kiinnostuitko? Lähetä meille
blogi-idea tai pieni näyteteksti,
ja julkaisemme tekstisi mielel-
lämme. Tule mukaan tekemään
Waasan Päivälehteä paikka
merkityksellisille keskusteluille
ja inspiroiville tarinoille!



Ota yhteyttä sähköpostitse
waasanpaivalehti@gmail.com
lisätietoja varten. Odotamme in-
nolla kuulevamme sinusta!

VANHUSNEUVOSTO

**Vaasan vanhusneuvosto kutsuu kaikki mukaan: "Vie vanhus ulos"
-kampanja käynnissä syyskuussa. Vielä tänään ehtii!**

Vaasan vanhusneuvosto innostaa ka-
ikki kaupunkilaiset osallistumaan
Ikäinstituutin kansalliseen Vie vanhus
ulos -kampanjaan 8.-21.9.2025. Kam-
panjan tavoitteena on piristää ikäihmis-
ten arkea ja vähentää syrjäytymistä.

Monilla iäkkäillä on suuri tarve säännölliseen
ulkoiluun ja seuraan, mutta avun pyytämi-
sen kynnyks voi tuntua ylittämättömältä.
Kampanja rohkaisee kaikkia miettimään: tun-
netko vanhemman ihmisen, joka ilahtuisi käve-
lystä tai istumisesta puistossa?

Osallistuminen on helppoa. Voit viedä ulos esi-
merkiksi naapurin, sukulaisen tai vanhan tutun.
Vapaaehtoisryhmät voivat suunnata hoivako-
teihin avuksi ulkoilutuessa. Myös kampanja-
ta kertominen somessa tai omissa piireissä on
arvokasta tukea.



AI Image

TEATTERI

Aleksis Kivi naurattaa ja koskettaa – Red Nose Company kiertueelle Pohjanmaalle



KLOVNITEATTERIIN Kerikoistunut Red Nose Company tuo ylistetyn Aleksis Kivi-esityksensä Pohjanmaalle lokakuussa. Esitys nähdään Vaasan kaupunginteatterissa 9. lokakuuta, Ylivieskan Kulttuurikeskus Akustiikassa 10. lokakuuta ja Kokkolan kaupunginteatterissa 11. lokakuuta.

Kiertue on osa teatteriryhmän 20-vuotisjuhlavuotta. Aleksis Kivi sai kantaesityksensä Kan-sallisteatterin Suurella näyttämöllä vuonna 2022 ja on sittemmin kerännyt kiitosta sekä yleisöltä että kriitikoilta eri puolilla Suomea.

Lavalla nähdään näyttelijät Timo Ruuskanen ja Tuukka Vasama sekä

harmonikkataiteilija Niko Kumpuvaara. Vaasan esityksessä kokoonpano täydentyy, kun Kamariorkesteri Avanti!:n jousiduo liittyy mukaan.

Esitys on sydämellinen ja älykäs kavalkadi Aleksis Kiven elämästä ja tuotannosta. Katsoja kohtaa niin Seitsemän veljestä kuin Nummisuutarien Eskonkin, mutta mukana ovat myös Kiven vahvat naisroolit. Erityisesti Lea, jonka nimeä kantavaa näytelmää pidetään suomalaisen teatterin lähtölaukauksena, saa ansaitun huomion.

– Kiertueella on mahdollista hauskaa, mutta se vaatii myös kekseliäitä ratkaisuja. Jokainen näyttämö on erilainen, ja teosta täytyy muokata niiden ehdoilla. Lisäksi murteet nousevat kiinnostavaksi aiheeksi, sillä Kiven aikana käytiin kiivasta keskustelua siitä, pitäisikö suomen kirjakieli rakentaa itä- vai länsimurteiden pohjalta, kertoo

näyttelijä Timo Ruuskanen.

Red Nose Company tunnetaan esityksistään, joissa yhdistyvät fyysinen teatteri, musiikki ja klovneria. Aleksis Kivi jatkaa tätä perinnettä, mutta samalla se avaa ovia suomen kielen ja kulttuurin peruskysymyksiin – kepeästi ja huumorin sävyttämänä.

Pohjanmaan esitykset:

- 9.10. klo 19 Vaasan kaupunginteatteri, yhteistyössä Avanti!:n jousiduo
- 10.10. klo 18 Ylivieskan Kulttuurikeskus Akustiikka
- 11.10. klo 14 Kokkolan kaupunginteatteri

Lipunmyynti on käynnissä teattereiden omissa järjestelmissä.

KUVA: Etualalla näyttelijät Tuukka Vasama (Mike) ja Timo Ruuskanen (Zin) ja taustalla muusikko Niko Kumpuvaara Cata Portin Ei julkaisurajoituksia

UUTISET

ILMASOTAHARJOITUS

Runsaasti lentotoimintaa Vaasan yllä tällä viikolla



TÄLLÄ VIIKOLLA Vaasan ilmatilan yllä nähdään poikkeuksellisen vilkasta liikennettä: Ilmavoimat järjestää **Protective Fence 25** -harjoituksen 22.–26. syyskuuta, ja mukaan osallistuu suuri määrä lentokoneita, helikoptereita ja ilmaoperaatioita, jotka ulottuvat myös Vaasan seudulle. Harjoitus vahvistaa Suomen puolustuskykyä sekä valmiutta monipuolisissa lentotoiminnissa.

Mitä harjoitus sisältää?

Harjoitukseen osallistuu yhteensä noin 50 konetta ja 1 200 sotilasta.

Suomalaisen F/A-18 Hornet -hävittäjien lisäksi joukossa ovat mm. Hawk-suihkuharjoituskoneita sekä kuljetus- ja yhteyskoneita. Myös Maavoimien NH90-helikoptereita ja

Rajavartiolaitoksen Dornier 228 -valvontakonetta nähdään ilmassa.

ilmavoimat.fi

Kansainvälisiä toimijoita edustavat Ruotsin ilmavoimien JAS 39 Gripen -hävittäjät sekä Ruotsin ja Tanskan C-130 Hercules -kuljetuskoneet.

Lentotoimintaa myös Vaasan kentältä

Harjoitusalueet ulottuvat useille kentille ja tukikohdille: Vaasan lentokenttä on yksi toiminnallisista tukipisteistä.

ilmavoimat.fi
Lentojen suunnat kulkevat Vaasan ja Rovaniemen, Kajaanin, Kuopion, Jyväskylän välisille alueille sekä Perämeren ylle. Myös Kokkola-Pietarsaaren kenttä on käytössä.

Päivittäiset lennot voivat olla näkyviä ja kuuluvia, erityisesti matalilla korkeuksilla sekä yliaänennoissa.

Ilmavoimat tiedottaa, että lentotoiminta päättyy iltaisin kello 23 mennessä.

ilmavoimat.fi

Lisäksi harjoituksessa käytetään erilaisia soihtu- ja silppu-heitteitä, jotka voivat näkyä taivaalla valoilmiöinä ja aiheuttaa väärähavintoja sää- tai tutka-signaalien suhteen.

ilmavoimat.fi

Miksi harjoitus tehdään?

Protective Fence 25 on syksyn 2025 merkittävin lentotoimintaharjoitus Suomessa.

Ilmavoimien mukaan harjoitus tähtää puolustuskyvyn ja valmiuden vahvistamiseen. Keskeistä on ilmaoperaatioiden toteuttaminen hajautetusta ryhmityksestä Ilmavoimien taistelutavan mukaisesti.

Harjoitukseen osallistuu myös liittolaisten joukkoja Ruotsista ja Tanskasta, ja se on osa laajempaa pohjoismaista ja Itämeren alueella syys-lokakuussa tapahtuvaa toimintaa.

THL

THL:n kouluterveyskysely: Vain pieni osa nuorista nukkuu ja liikkuu riittävästi sekä syö aamupalan joka arkipäivä



AI Image

USI KOULUTERVEYSKYSELY paljastaa huolestuttavia trendejä nuorten terveystot-tumuksissa. Vain murto-osa suomalaisten koululaisten arjesta koostuu terveisistä perusrutiineista – riittävästä unesta, säännöllisestä liikunnasta ja aamiaisesta.

Kevään 2025 kyselyn mukaan vain 17 prosenttia 8.–9.-luokkalaisista pojista ja ainoastaan 9 prosenttia tytöistä noudattaa kaikkia kolmea terveellisen elämän peruspilareita: vähintään tunnin päivittäistä liikuntaa,

vähintään kahdeksan tunnin yöunta ja aamupalaa joka arkipäivä.

Erityisen huolestuttavaa on, että vain noin joka neljäs nuori liikkuu edes tunnin päivässä. Aamupalan syönti on vakiintunut tapana vasta puolella yläkoululaisista. Onneksi unen laita on hieman parempi – noin kaksi kolmasosaa nuorista nukkuu riittävästi.

Alakoululaisilla terveystottumukset ovat hieman vakiintuneemmat. Noin kolmannes 4.–5.-luokkalaisista syö aamupalan, liikkuu riittävästi ja nukkuu mielestään tarpeeksi.

Ylilääkäri Terhi Aalto-Setälä korostaa, että nuorten terveystottu-

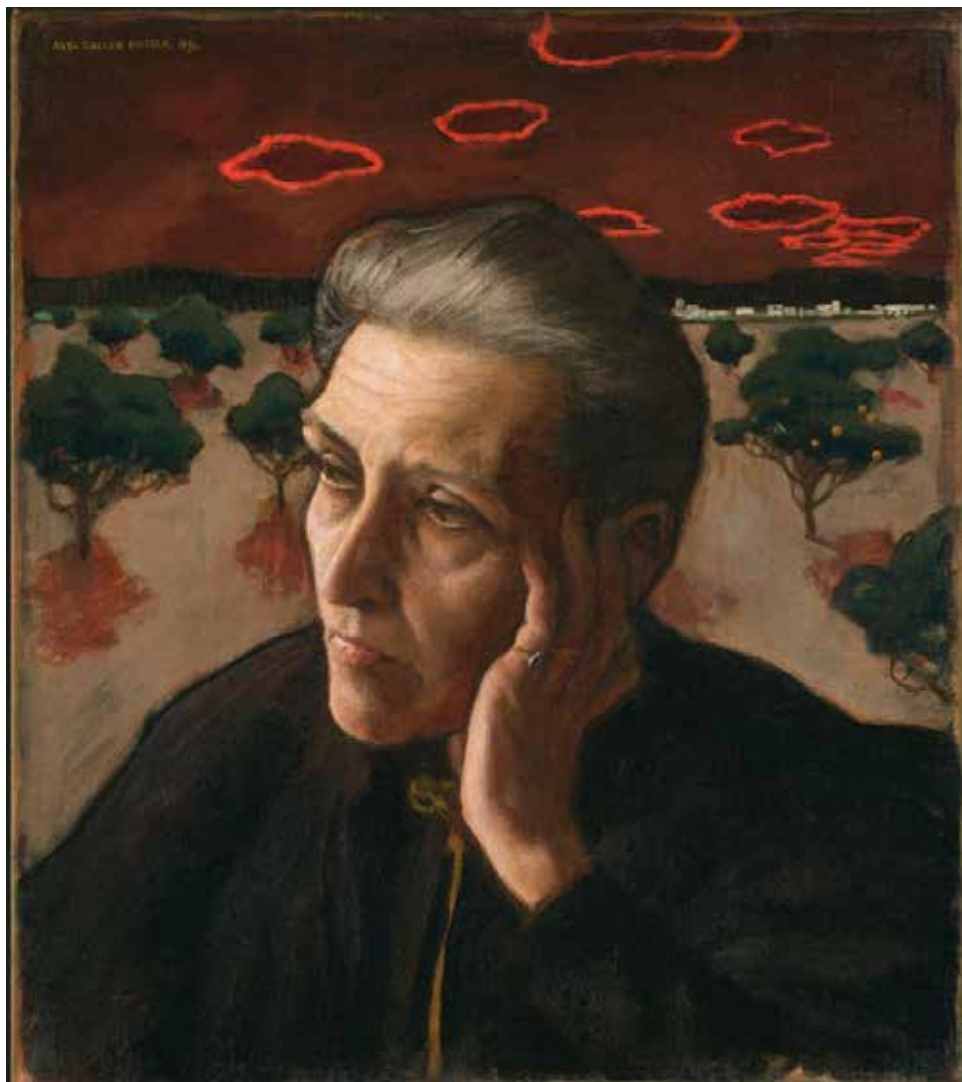
mukset vaati-vat aikuisten tukea:

”Lapset ja nuoret tarvitsevat aikuisen tukea terveellisten elintapojen noudattamiseen ja säännölliseen arkirytmiin. Riittävä uni, liikunta ja ravitsemus ovat hyvinvoinnin peruspilareita. Niiden merkitystä myös mielen hyvinvoinnille ei voi liikaa korostaa.”

Kysely osoittaa selvästi, että nuorten arkirytmit ja terveystottumukset kaipaavat vahvistamista. Terveellisten elintapojen vakiinnuttaminen nuorena on tärkeä investointi koko eliniän hyvinvointiin.

ATENEUM

Ateneumin upea näyttely vie matkalle Wienin taiteen keskipisteeseen



Syksyllä 2025 Ateneumin taidemuseo avaa yleisölle ainutlaatuisen näyttelyn, joka lupaa olla taidehistoriallinen herkkupala niin taideharrastajille kuin uuden uteliaille. ”Gallen-Kallela, Klimt & Wien” -näyttely vie meidät 1900-luvun vaihteen Wienerin, kaupunkiin joka sykki uusien ajatusten ja luovien mielikuvitusten keskipisteeseenä.

Näyttely esittelee kansainvälisiä taiteilijoita, joiden kanssa suomalainen

mestari Akseli Gallen-Kallela työskenteli ja joiden näyttelyihin hän osallistui. Gustav Klimtin johtama Wienin sesessio oli radikaali irtautuminen vanhoillisista taideihanteista – intohimoinen pyrkimys kohti vapaampaa ja modernimpaa taidekäsitystä.

Yksi näyttelyn kiehtovimmista teemoista on eri taiteenlajien välinen vuoropuhelu. Sesessionistien tavoitteena oli kaikkien taiteenlajien tasa-arvo, ja tämä näkyy näyttelyssä monipuolisesti: maalaustaiteen ohella esillä on muotoilua, koruja ja arjen esineitä. Akseli Gallen-Kallela

jakoi kollegoidensa kanssa kiinnostuksen kokonaistaideteoksiin, joissa eri taiteenlajet yhdistyivät harmoniseksi kokonaisuudeksi.

Näyttely korostaa naisten merkittävää roolia taiteen uudistajina. Vaikka naiset eivät saaneet virallista jäseneksi sesessio-ryhmään, heidän työnsä oli ratkaisevan tärkeää. Wiener Werkstätte -työpajassa naiset toimivat aktiivisesti taiteilijoina ja suunnittelijoina. Erityisen mielenkiintoinen on Emilie Flögen revolutionäärinen reformipuku, joka vapautti naiset korsetin kahleista ja loi uuden, funktionaalisen muotikielen.

Näyttely tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden seurata Gallen-Kallelan taiteellisen matkan kansainvälisiä virtauksia. Hän osallistui sesessionistien näyttelyihin useissa Euroopan kaupungeissa ja vuorovaikutus kansainvälisten modernistien kanssa vaikutti olennaisesti hänen taiteeseensa.

Tämä näyttely on enemmän kuin vain taidenäyttely – se on kokemus ajasta, jolloin taide mullisti yhteiskunnan ja yhteiskunta mullisti taideetta. Vierailkaamme Ateneumissa syksyllä 2025 ja uppoudutaan 1900-luvun vaihteen Wienerin luovan energian!

Gallen-Kallela, Klimt & Wien
Ateneumin taidemuseo
26.9.2025 – 1.2.2026

KUVA: Akseli Gallen-Kallela
Taitelijan äiti
Tukholman kansallismuseo
1896

UUTISET

HELSINGIN RAUTATIEASEMA

Maisema Koli-taulu on nyt entisessä paikassa - ja tulee olemaan siinä seuraavat 100 vuotta



HELSINGIN PÄÄRAUTATIEASEMAN ikoninen *Maisema Koli* -taulu on palannut entiseen loistoonsa laajan konservoinnin jälkeen. Eero Järnefeltin, A. W. Finchin ja Ilmari Aallon yhteistyönä vuonna 1911 syntynyt maalaus on yksi Suomen suurimmista kankaalle tehdyistä taideteoksista.

Teos on koristanut aseman ravintosalia jo yli sadan vuoden ajan, ja sen säilyttäminen paikalla on turvattu aseman suojelumääräyksellä. Maalaus oli mukana edustamassa Suomea Berliinin matkailunäyttelyssä ennen päätymistään osaksi Eliel Saarisen suunnittelemaa arkkitehtonista kokonaisuutta.

Laajat konservointityöt varmistavat, että maalaus säilyy vielä ainakin seuraavan sadan vuoden ajan tuleville sukupolville nautittavaksi samassa historiallisessa ympäristössään.

TERVEYS

Miksi naiset ilman mitään riskitekijöitä saavat sydänkohtauksia?



USI TUTIMUS on selvittänyt, miksi näennäisesti terveet naiset saavat sydänkohtauksia ja aivohalvauksia, vaikka he eivät tupakoisi eikä heillä olisi korkeaa kolesterolia, verenpainetta tai diabetesta. Tutkijoiden mukaan vastaus piilee tulehdustilassa.

Lääkärit ovat pitkään pohtineet, miksi jopa puolet kaikista sydänkohtauksista sattuu henkilöille, joilla ei ole näitä ”tavallisia muuttuvia riskitekijöitä” (engl. SMuRFs). Mass General Brigham -sairaalan tutkijatiimi on nyt huomannut, että yksinkertainen verikoe tulehduksesta voi tunnistaa monia näistä riskin alla olevista naisista, joita perinteiset terveystarkastukset eivät ole onnistuneet löytämään.

Tutkimus keskittyi veressä olevaan merkkiaineeseen, jota kutsutaan hsCRP:ksi (korkeaherkkyysinen C-reaktiivinen proteiini), ja se mittaa kehon tulehdustilaa. Tutkimus seurasi yli 12 500 alun perin terveen naisen tervey-

dentilaa 30 vuoden ajan. Niillä naisilla, joilla oli korkeat hsCRP-arvot, oli huomattavasti korkeampi elinikäinen riski sairastua sydäntautiin tai saada aivohalvaus, vaikka heillä ei ollutkaan perinteisiä riskitekijöitä.

”Naiset, jotka saavat sydäninfarktin tai aivohalvauksen ilman tavallisia riskitekijöitä, eivät näy lääkäreiden arjessa käyttämissä riskilaskuissa”, selitti tutkimuksen päätekijä, sydäntautien ehkäisyspecialisti professori Paul Ridker. ”Silti tutkimusaineistomme osoittaa selvästi, että näennäisesti terveillä naisilla, joilla on tulehdusta, on merkittävä elinikäinen riski. Meidän pitäisi pystyä tunnistamaan nämä naiset jo 40-50-vuotiaana, jolloin ehkäiseviä toimenpiteitä voidaan aloittaa ajoissa. Ei siihen kannata odottaa 70-vuotiaaksi asti, jolloin sairaus on usein jo niin pahasti päässyt etenemään, ettei siihen enää voi tehdä paljoakaan.”

Tutkijat ovatkin ottaneet käyttöön uuden termin tästä ryhmästä: ”Riskitekijättömät mutta tulehtuneet” (SMuRF-

less but inflamed).

Hyvä uutinen on, että riskiä voidaan vähentää merkittävästi. Tutkimus osoitti myös, että statiineilla, yleisillä kolesterolialasajäläkkeillä, riskiä sydänkohtaukseen ja aivohalvaukseen pystyttiin alentamaan 38 prosentilla näillä naisilla.

Lääkärit toivovat, että tämä löydös muuttaa naisten sydäntautien seulontaa ja kannustaa tulehdusarvon mittaamiseen – erityisesti 40–50-vuotiailla naisilla. Tämä mahdollistaisi aikaisen ennaltaehkäisyyn elämäntapamuutoksilla ja tarvittaessa lääkityksellä, paljon ennen kuin sydäntauti edistyy vakavaksi uhaksi.

Tuloksista raportoitiin European Society of Cardiology -kardiologikongressissa, ja ne on julkaistu The European Heart Journal -tiedelehdessä.

Lähde: <https://www.massgeneralbrigham.org/en/about/newsroom/press-releases/inflammation-may-explain-womens-heart-attacks-strokes>

TERVEYS

Paksusuolen bakteerikanta vaikuttaa aineenvaihduntaan paljon enemmän kuin aikaisemmin on arvioitu



USI Nature Communications -tiedelehdessä julkaistu tutkimus osoittaa, että paksusuolesamme asuvilla bakteereilla on huomattavasti suurempi vaikutus aineenvaihduntaamme kuin tutkijat aiemmin uskoivat. Tulosten mukaan suolistobakteerit eivät vaikuta pelkästään ruoansulatukseen, vaan ne liittyvät suoraan myös siihen, miten keho käsittelee ravintoaineita, säätelee energia tasapainoa ja jopa vaikuttaa metabolisten sairauksien riskiin.

Kansainvälisen tutkijatiimin suorittama tutkimus on kartoittanut, miten suoliston mikrobien aiheuttamat aineenvaihduntareitit vuorovaikuttavat isäntäorganismin metabolisten prosessien kanssa. Analysoimalla tuhansia näytteitä sekä ihmisiltä että

malliorganismeilta tutkijat pystyivät tunnistamaan, miten tietyt bakteerilajit ja niiden aineenvaihduntatuotteet vaikuttavat rasvan kertymiseen, verensokeritasoihin ja tulehduksiin.

Yksi keskeisimmistä löydöksistä oli, että suolistobakteerit tuottavat bioaktiivisia yhdisteitä, jotka vaikuttavat suoraan solujemme toimintaan. Nämä yhdisteet voivat joko edistää terveitä aineenvaihduntareittejä tai osaltaan lisätä sairauksien kuten lihavuuden, tyypin 2 diabeteksen ja insuliiniresistenssin riskiä.

– Olemme aina tienneet, että suolistobakteereilla on rooli aineenvaihdunnassa, mutta niiden vaikutuksen laajuus on paljon suurempi kuin kuvittelimme, totesi yksi tutkimukseen osallis-tuneista tutkijoista. Nämä mikrobit toimivat dynaamisena osana aineenvaihduntaamme.

Tutkimus korostaa terveen suolistobakteerikannan merkitystä

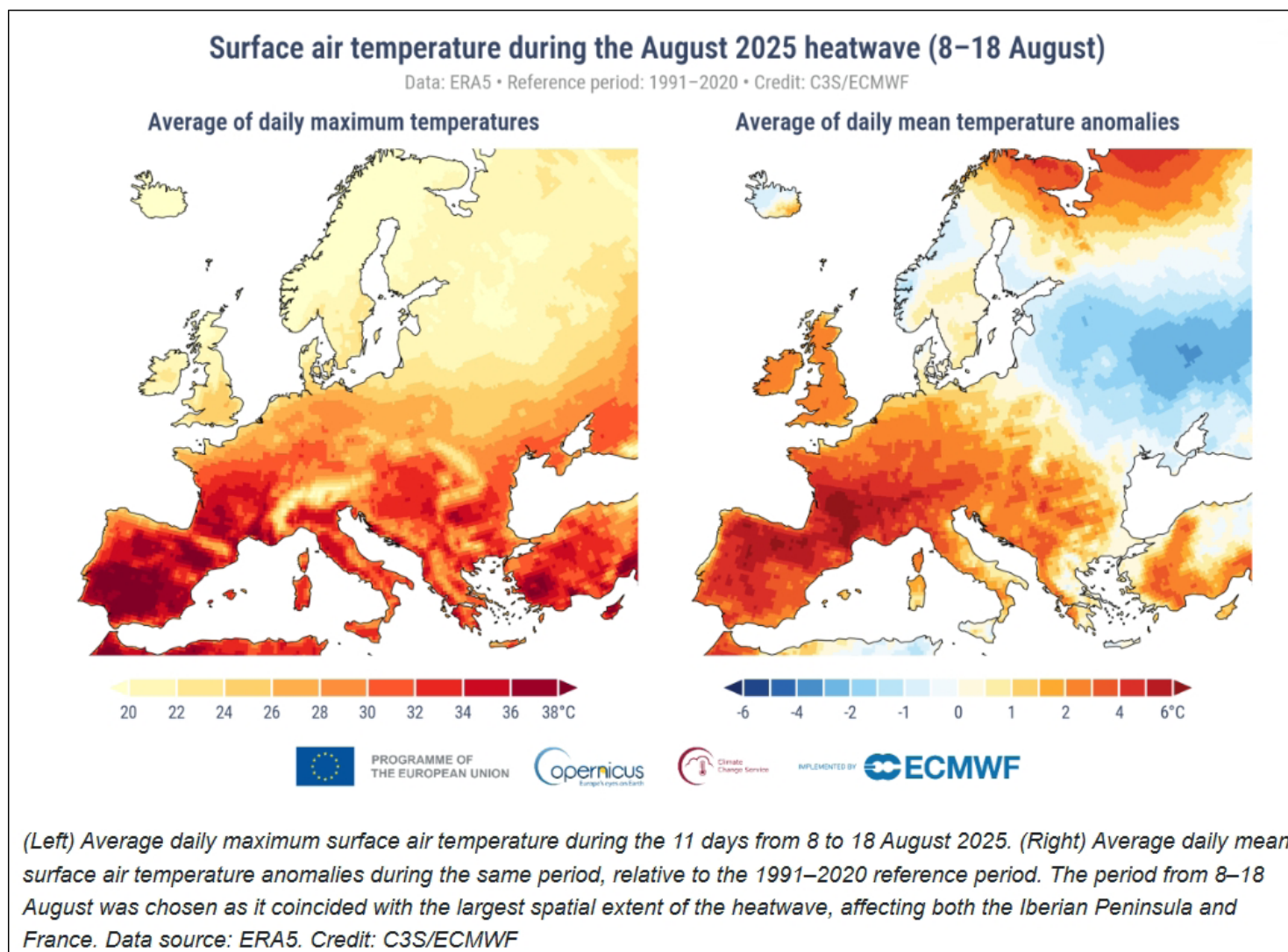
tasapainoisen aineenvaihdunnan ylläpitämisessä. Ruokavalinta, probiootit ja elämäntapatekijät kuten liikunta ja uni voi-vat suoraan vaikuttaa bakteerikannan koostumukseen ja sitä kautta aineenvaihdunnan terveyteen.

Uudet tulokset avaavat myös ovia metabolisten sairauksien tuleville hoitomuodoille. Kohdistamalla hoitoa tiettyihin bakteerilajeihin tai niiden aineenvaihduntatuotteisiin voitaisiin tulevaisuudessa kehittää räätälöityjä hoitoja aineenvaihdunnallisista ongelmista kärsiville potilaille.

Tämä tutkimus merkitsee tärkeää askelta ymmärryksessämme siitä, miten ihminen ja hänen mikrobikasvikkonsa toimivat yhdessä terveyden ylläpitämiseksi – ja miten tämä tasapaino voi häiriintyä sairauden sattuessa.

ILMASTONMUUTOS

Etelä-Eurooppa koki äärimmäisen helteisen elokuun



ELOKUUSSA SUURIA EOSIA eteläistä Eurooppaa kohtasi voimakas ja vaarallinen he-laalto. EU:n Copernicus-ilmastopalvelun mukaan kyseessä oli maailmanlaajuisesti kolmanneksi kuumin elokuu ikinä.

Raportin mukaan Espanja, Ranska ja Italia kokivat lämpötilat, jotka olivat paljon korkeampia kuin näille seuduille tyypillistä tähän aikaan vuodesta. Helle oli pahimmillaan 22. ja 24. elokuun välisenä aikana, jolloin lämpötilat nousivat monin paikoin yli 40 cel-

siusasteen. Erityisesti rannikkoalueilla korkea kosteus pahensi oloja, tehden hel-teestä erityisen rasittavan.

Sääilmion vaikutukset olivat merkittävät. Viranomaiset antoivat terveysvaroituksia ja kehottivat kansalaisia – erityisesti vanhuksia ja heikommassa kunnossa olevia – py-symään sisätiloissa ja juomaan runsaasti vettä. Poltava helle lisäsi myös metsäpalo-vaaraa, mikä rasitti hätäpalveluja koko Välimeren alueella.

Maailmanlaajuisesti elokuu 2025 oli historian kolmanneksi kuumin. Keskilämpötila oli lähes 0,7 °C korkeampi kuin elokuun keskilämpötila vuosina 1991–2020. Vain elokuut 2016 ja 2019 olivat lämpimämmät.

Copernicus-palvelun tutkijat yhdistävät nämä äärimmäiset sääilmiöt suoraan ihmisen aiheuttamaan ilmastomuutokseen. He selittävät, että fossiilisten polttoaineiden päästöt pitävät lämpöä ilmakehässä, mikä tekee helleajoista yleisempiä, pitempiä ja voimakkaampia. Myös ennätyslämmin merenpinta, joka on keskeisessä roolissa maa-pallon lämpenemisessä, vaikutti merkittävästi.

Tämän kesän äärimmäinen helle on selvä muistutus siitä, että ilmastomuutos ei ole tulevaisuuden ongelma, vaan nykyrealiteetti, jolla on käytännön seurauksia ihmisten terveydelle, turvallisuudelle ja ympäristölle.

UKRAINE

UKRAINE PRESIDENT

The Russians Have Suffered Heavy Losses, and Our State's Exchange Fund Has Been Significantly Replenished – Address by the President



19 September 2025 - 19:30

I wish you good health, fellow Ukrainians!

A LOT HAPPENED TODAY. There were military reports, including from the Commander-in-Chief. Our counteroffensive operation in the Donetsk region – Pokrovsk and Dobropillia sectors – continues.

For the Russians, it was one of the most important axes of their offensive, but they failed to mount a full-scale offensive there – our army is destroying their forces. The Russians have suffered heavy losses, and our state's exchange fund has been significantly replenished – every day adds new Russian prisoners of war. I want to thank all our units in-

involved: the 79th and 82nd Air Assault Brigades, our assault units – the 1st, 33rd, 225th, and 425th Assault Regiments, and the 14th National Guard Brigade.

Thank you, warriors! In Kupiansk and the surrounding areas, we are defending our positions – I thank all the brigades. Also, there will be our new deep strikes in retaliation to Russia's actions. I held a Staff meeting today. The main topic was on the production of our weapons. We have a clear understanding of volumes – what our army needs till the end of the year, as well as what it will need next year, and what we need to have in stock to continue our defense and to maintain our sufficient strength.

Of course, this includes sufficient funding for weapons production here in Ukraine, and co-production together with our partners, and deliveries to Ukraine of what our partners manufacture. Starting this year, we will cover the deficit in financing weapons production, in particular, through controlled exports of certain types of our weapons. Via such controlled exports, we will increase the production of drones for the front line. We will have the funding.

We can produce certain types of weapons – modern weapons – in much lar-

ger quantities than we can self-finance, and we already have certain types of weapons in much larger quantities than we actually need today in Ukraine. For example, naval drones that the world counts on and that we have in surplus, as well as anti-tank weapons and some other types.

This means the first priority is the front – supplying our brigades. The second priority is our Ukrainian arsenals. And only the third priority is this kind of controlled export. Within two weeks, a concept for three new export platforms will be presented. One platform will be for export and partnership with the United States, another platform will be for our European partners, and a third one – for other global partners who are also interested in Ukrainian weapons and who have supported Ukraine in certain ways.

It is vital that they also assist us so that we can support them in return. Currently, it is the Ukrainians, it is the Ukrainian companies and the Ukrainian army that have one of the strongest experiences in modern warfare – and this is largely about cutting-edge weapons and advanced technologies. Ukraine will not engage in “gun charity” – helping those who don't care about Ukraine.

We are ready to work with those who

have truly supported us and our independence. Naturally, there must also be reliable export control – so that Russians and their accomplices do not gain access to Ukrainian technology or our weapons. Our Ukrainian companies, particularly arms manufacturers, have raised this issue repeatedly.

There is significant global interest in joint projects with Ukraine for weapons production. There is also a clear demand for our weapons. Accordingly, it is due to controlled exports that we can accumulate funds to produce more of what our army truly needs.

COPYRIGHT: The Presidential Office of Ukraine. All materials featured on this site are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov.ua regardless of full or partial use of materials.

VENÄJÄ

Venäjän kasvava eristäytyminen lännestä



KIELLOT, VALVONTA ja suljetut rajat muovavat uutta todellisuutta Venäjän kansalaisille

Uusi rautaesirippu on syntymässä

Venäjä on viime vuosina ottanut askeleita kohti yhä eristäytyneempää elämää suhteessa länteen. Tämä tehdään digitaalisesti,

kulttuurisesti ja fyysisesti. Maan johto on ottanut käyttöön joukon toimenpiteitä rajoittaakseen kansalaisten yhteyksiä länsimaisiin ajatuksiin, viestintävälineisiin ja matkustusmahdollisuuksiin. Tavoitteena on vahvistaa tiedonkulun ja sitä kautta myös väestön hallintaa.

Länsimaisen sosiaalisen medi-

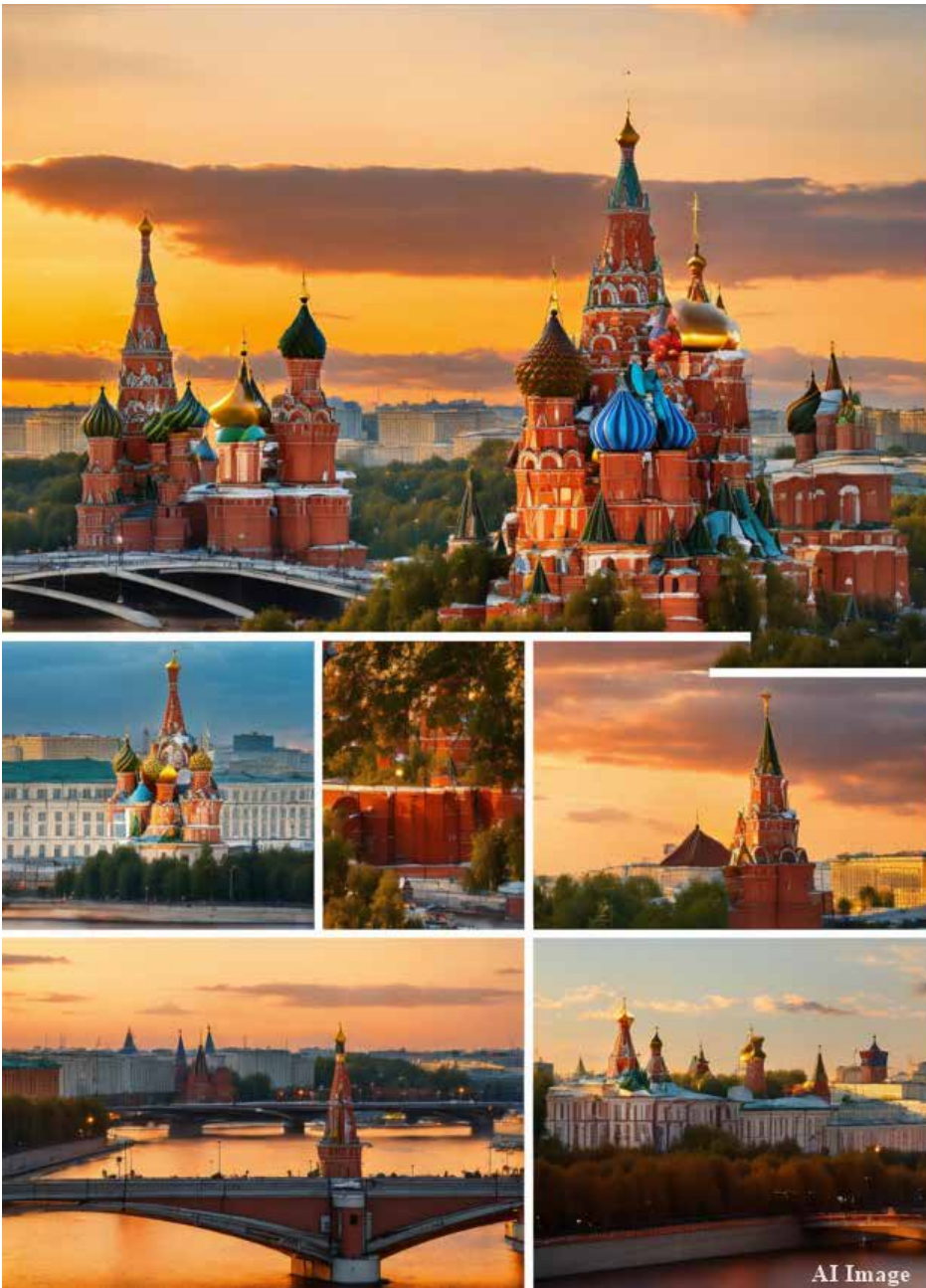
an kiello

Yksi tunnetuimmista toimenpiteistä on suosittujen alustojen, kuten Facebookin, Instagramin ja WhatsAppin, kieltäminen. Venäjän viranomaiset ovat estäneet nämä palvelut, jotka olivat aiemmin tärkeitä kanavia sekä yksityiselle että julkiselle viestinnälle, kansallisen turvallisuuden ja ”ulkomailta tulevan haitallisen vaikuttamisen” torjunnan perusteella. YouTube on myös paineen alla, sillä viranomaiset yrittävät toistuvasti estää tai rajoittaa pääsyä palveluun. Tämän seurauksena monilla venäläisillä ei nyt ole pääsyä maailman suurimpaan videoalustaan ja siten tärkeään riippumattoman tiedon kanavaan.

MAX: Valtion valvoma vaihtoehto

Osana WhatsAppin korvaamista Venäjän valtio on ottanut käyttöön MAX-sovelluksen, jota markkinoidaan turallisena ja kotimaisena vaihtoehtona, mutta kriitikot sanovat, että se mahdollistaa käyttäjien viestinnän laajan seurannan. Asiantuntijat varoittavat, että MAX on suunniteltu antamaan viranomaisille näkyvyyttä viesteihin, puheluihin ja käyttäjien käyttäytymiseen. Tämä tarkoittaa, että yksityistä viestintää voi käytännössä hallita valtio, mikä vähentää entisestään vapaan keskustelun ja kriittisen äänen mahdollisuuksia.

Koulutuspolitiikka: Englannin opetusta vähennetään



Hallitus on myös ehdottanut englannin ja muiden länsimaisten kielten opetuksen vähentämistä kouluissa ja yliopistoissa. Taivoitteena on torjua ”kulttuurista soluttautumista” ja vahvistaa venäjän kieltä ja identiteettiä. Kriitikot kuitenkin uskovat, että tämä uhkaa eristää venäläisiä nuoria entisestään ja vaikeuttaa tulevia kansainvälisiä kontakteja sekä koulutuksessa että työelämässä.

Digitaalinen eristäytyminen: Suunnitelmat erillisestä internetistä

Yksi kauaskantoisimmista tavoitteista on suunnitelmat luoda

niin sanottu ”suvereeni internet” – järjestelmä, jossa Venäjä voi irtautua globaalista verkosta ja käyttää sen sijaan omaa, valtion hallitsemaa verkkoaan. Usein verrataan Pohjois-Koreaan, jossa asukkaat ovat täysin eristyksissä ulkomaailman internetsisällöistä. Täysimääräisesti toteutettuna tämä tarkoittaisi, että Venäjän kansalaisilla olisi pääsy vain valtion hyväksymiin tietoihin.

Kansainväliset suhteet: suljetut rajat ja Putinin näkemys

Digitaalisten ja kulttuuristen toimenpiteiden lisäksi Venäjää ovat koetelleet myös fyysiset rajoi-

tukset. Ukrainan hyökkäyksen jälkeen monet länsimaat ovat sulkenneet rajansa Venäjän kansalaisilta. Turistiviisumit evätään, ja mahdollisuus matkustaa länteen on käytännössä kadonnut. Presidentti Vladimir Putin on ilmaissut olevansa tyytyväinen tähän kehitykseen, koska se estää Venäjän kansalaisia poistumasta maasta erityisesti liikekannallepanon tai poliittisten levottomuuksien aikana.

Vaikutus kansalaisiin

Tämä kehitys vaikuttaa miljoonien venäläisten jokapäiväiseen elämään. Mahdollisuudet matkustaa, opiskella ja työskennellä ulkomailla ovat erittäin rajalliset. Samaan aikaan digitaaliset esteet ja valvonta ovat johtaneet suljetumpaan ja hallitumpaan tietoympäristöön. Monet venäläisnuoret ovat huolissaan tulevaisuudesta, koska he ovat vaarassa jäädä pois globaaleista trendeistä, koulutusmahdollisuuksista ja kansainvälisistä kontakteista. Niille, jotka haluavat lähteä maasta poliittisista tai henkilökohtaisista syistä, ovet on käytännössä suljettu.

Näkymät

Venäjän eristyspolitiikalla on ollut syvällisiä seurauksia sekä yhteiskunnalle että yksilöille. Länsimaisten sovellusten kieltäminen, koulutusrajoitukset ja erillisen internetin suunnitelmat muodostavat uuden rautaesiripun – tällä kertaa digitaalisesti ja kulttuurisesti. Lännen rajat ovat kiinni, ja se sopii maan johdolle. Venäjän kansalaisten tulevaisuus on epävarma, ja kysymys kuuluu, integroituuko maa koskaan uudelleen globaaliin yhteisöön.

VIIKON TAIDE-ELÄMYS



Maria Martinau

22.6.1847, Novomirgorod, Venäjä

10.2.1914, Helsinki

Naisen muotokuva 1880 - 1899

TAPAHTUMAT

Vaasan kaupunginorkesteri

Las Vegas

2.10.2025 klo 18

joht. Antti Rissanen

sol. Juki Välipakka & Chiara Orlandi
Come Fly With Me, Fly Me to the Moon, My Way, I Wanna be Loved by You.... <https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/vaasan-kaupunginorkesteri/las-vegas/>

VAASA BAROQUE

LES ARTS FLORISSANTS – OOPPERA

10.10.25 KL 19.00 Vaasan kaupungintalo

11.10.25 klo 19.00 Ritarihuone, Helsinki

[vaasabaroque.com](https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/vaasan-kaupunginorkesteri/las-vegas/)



MUSTASAAREN KIRKKO

DIANDRA

17.10.25 Klo 18

Mustasaaren Suomalainen seurakunta

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

TARPEETTOMIA IHMISIÄ

Ensi-ilta 23.10.2025 KLO 19

Julia-sali

Kotimaisen näytelmäkirjallisuuden vaikuttavimpia draamoja.

<https://www.netticket.fi/tarpeettomia-ihmisia-vaasa>

HELSINGIN KIRJAMESSUT 23.–26.10.2025

Helsingin Messuhallissa.

Helsingin Kirjameskut perustettiin 25 vuotta sitten kirja-alan toiveesta – nyt tapahtuma on suurempi kuin koskaan. Tänä vuonna Helsingin Kirjameskut järjestetään 25. kertaa ja viime vuonna kävijöitä oli lähes 98 000.

Nyt tämä on syksyn merkittävin kulttuuritapahtuma,

Kirjameskujen vuoden 2025 teema on

sivistys ja ilo!

Samaan aikaan samalla lipulla myös:

Viini & Ruoka -tapahtuma

<https://kirjameskut.messukeskus.com/>

VAASA BAROQUE

SCHÜTZ: MUSIKALISCHE EXEQUIEN

25.10.26 KL 19.00 Vaasan Kolminaisuuden kirkko

26.10.25 Paraisten kirkko

[vaasabaroque.com](https://www.vaasabaroque.com)

VAASAN KAUPUNGIN-ORKESTERI

BAROKIN LOISTO JA KAUNEUS

30.10.25 klo 18.00

Kaupungintalo

[Vaasankapunginorkesteri.fi](https://www.vaasankapunginorkesteri.fi)

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

IKUISESTI NUORI

Ensi-ilta 31.10.2025 KLO 19

Romeo-sali

”Ikuisesti nuori on riemukas musiikkikomedia, joka on täynnä elinvoimaista iloa. Kun ikäännyimme, muuttumme vanhoiksi? Vai olemmeko aina ikuisesti nuoria?”

<https://www.netticket.fi/ikuisesti-nuori-vaasa>

KÄLKKÄBRA Kokkolan Oopperajuhlat

14-16.11.25

”Ihmisiltä ihmisille ja oopperaa oopperan vuoksi”

www.kpkamariooppera.fi

VASA LITTFEST 2025

13.-15.11.2025.

Vaasa LittFest on kaksikielinen kirjallisuusfestivaali, jota on järjestetty Vaasassa vuodesta 2001 lähtien. Festivaali tarjoaa syvällisiä keskusteluja, jotka avaavat tärkeitä teemoja ja ajatuksia. Tämän vuoden teemana on Raja(t), kirjallisuuden syventäviä päiviä on luvattu!

RUSK

18-22.11.2025

Kamarimusiikkia Pietarsaaressa

Taiteellinen johtaja

Anna-Maria Helsing

Vuoden säveltäjä

Dobrikna Tabakova

www.ruskfestival.fi

BEATLES GOES KOKKOLA

Snellman-sali, Kokkola

21.11.2025 klo 18

Vaasan kaupunginorkesteri

joht. Jussi Lampela

Markku Veijalainen, juontaja

”Vaasan kaupunginorkesteri vieraillee suositulla Beatles-ohjelmallaan Kokkolassa yhdessä 1960-luvun popkulttuurista kaiken tietävän Markku Veijalaisen kanssa. Illan aikana kuullaan mainioita tarinoita ja ennen kaikkea täyteläisiä sovituksia Liverpoolin Fab Fourin laulukirjasta.”

<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/vaasan-kaupunginorkesteri/beatles-goes-kokkola/>

KESKI-POHJANMAAN KAMARIORKESTERI

Joulukonsertti

12.12.25 klo 19:00

Kokkolan kirkko

www.kamariorkesteri.fi

JOULUORATORIO

Vaasan kirkossa 19.12.2025 klo 18

Vaasan kaupunginorkesteri

joht. Tomas Djupsjöbacka

sol. Kathrin Lorenzen, sopraano

Jingjing Xu, alto

Juan de Dios Mateos, tenori

Aksel Daveyan, basso

Kamarikuoro Canticum Maris

Johann Sebastian Bach:

Jouluoratorio, kantaatit 1–3

Liekö juhlevampaa joulumusiikkia kuin Johann Sebastian Bachin Jouluoratorio, joka laajoine esiintyjäkaarteineen, aarioineen ja kuoronumeroineen on runsaudensarvi millä tahansa mitapuulla?

<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/vaasan-kaupunginorkesteri/jouluoratorio/>

VAASAN BAROKKI

KAUNEIMMAT BAROKKIJOULULAULUT

20.12.25 klo 18.00 Karjasillan kirkko Oulussa

21.12.25 klo 10.00 Kaustisen kirkko kl 18.00

Schaumansalen, Pietarsaari

22.12.25 klo 19.99 Palosaaren kirkko

[vaasabaroque.com](https://www.vaasabaroque.com)

LAULU- JA MUSIIKKIJUHLAT 2026

11-14.6.2026

Helsinki

”Joka viides vuosi tuhannet kuorolaulajat ja instrumentalistit kokoontuvat suuriin juhliin laulun ja musiikin nimissä, ruotsiksi. Suuria suomenruot-

PAKINA

KAKSIKIELISYYS

Kaksikielisyys: Aivojen salainen supervoima – ja tekosyy olla oppimatta siivoamaan



NO NIIN Tutkijat ovat taas keksineet jotain. Ei riitä, että kaksikielisyys antaa meille mahdollisuuden tilata kahvia vaivattomasti kahdella kielellä tai löytää paremman hinnan lomamatkalla. Nyt väitetään, että se on myös aivojen vasta-aine kaikelle siltä, mitä ikinä tuleekaan – demenssille, aivohalvauksille ja ilmeisesti jopa huonolle tuurille arpajaisissa.

Kuvitelkaa: kun puhutaan suomea ja ruotsia (tai mitä tahansa kieliparia), aivomme eivät vain istu passiivisesti nojatuolissaan sanakirja kädessä. Ne käyvät jatkuvaa henkistä kamp-pailuja. Prefrontaalisessa aivolohkossam-

me käydään pientä sisäistä näytelmää: ”Ei, Pek-ka, nyt puhutaan ruotsia, äläkä tuossa kohtaa höpötä suomea!” ja ”Väitän väitän, mutta ’po-ronhoito’ on kyllä parempi sana kuin ’renskötsel’!”

Tämä jatkuva kielten välinen tappelu on kuin salilla käymistä – mutta ilman hikeä ja liikku-via osia. Ja kuten salilla käynnistä, siitä tulee vahvempi. Tutkijat kutsuvat tätä ”kognitii-viseksi varantoksi”, mikä kuulostaa joltain, mitä pankkiiri ehdottaisi, mutta on oikeasti aivojen vastustuskykyä sille, että ne alkavat seota vanhemmiten.

Parasta on, että tämä kaksikielisyys on etu on kuin ilmainen aivovakuutus. Ei tarvitse tehdä mitään erikoista – ei tarvitse ratkoa ristikoita tai opetella ulkoa sarjoja – riittää, että puhuu kahta kieltä. Ja jos vielä valittaa, että ”en minä osaa kunnolla sitä toista kieltä”, niin tut-

ki-musten mukaan silläkään ei ole niin väliä. Aivot arvostavat yritystä, vaikka se tarkoittaisi sekotusta ja kummallisia kielioppivirheitä.

Lopputulema on selvä: kaksikielisyys on aivojen salainen supervoima. Se on syy, miksi voit selittää vanhemmillasi, että et siivoa huonettasi, koska aivosi ovat varattu ja kamppailemassa kielten välillä – ja se on paljon tärkeämpää kuin roskien vieminen. Ja kuka tietää, ehkä se suojelee myös siltä, että jää auton alle tai häviää lotossa. Tai no, ainakin se antaa sinulle tekosyn kieltäytyä siivoamisesta kahdella kielellä.

TALVIAGENTIKSI!

VAASA

Vielä tänään ehdit tulla Vaasan talviagentiksi!



Oletko sinä intohimoinen liikkuja, joka haluaa vaikuttaa kaupunkisi talvihoidon laatuun? Nyt sinulla on ainutlaatuinen mahdollisuus päästä osaksi Vaasan kaupungin talviagenttiverkostoa! Viime talvena käynnistetty tehostettu kunnossapito kävelyn ja pyöräilyn pääreiteillä jatkuu, ja nyt etsitään aktiivisia kansalaisia arvioimaan työn tuloksia.

Talviagentin tehtävä on sekä helppo että merkittävä: kerran viikossa verk-

kokyselyssä annat arviosi kulkureittien kunnosta ja esteettömyydestä. Palautteesi on korvaamatonta, sillä se ohjaa konkreettisesti kaupungin talvihoidon kehittämistä. Kuten projektinsihteeri Samuli Huusko toteaa, agenttien huomiot otetaan vakavasti ja ne vaikuttavat suoraan päivittäiseen kunnossapitoon.

Mukaan toivotaan erityisesti kävelijöitä sekä erilaisten apuvälineiden, kuten rollaattorien, pyörätuolien ja lastenrat- taidensa, kanssa liikkuvia. Tavoitteena on saada kattava kuva esteettömyydestä kaikissa olosuhteissa. Agentteille ei määrätä tiettyjä reittejä – voit arvioida mitä tahansa tehostetun hoidon piiriin kuuluvaa väylää arkireittisi varrella.

Mukanaolo ei vaadi ylimääraistä – normaali arjen liikkuminen riittää. Palkkioksi aktiivisille agenteille arvotaan kuukausittain lahjakortteja. Kaikki mukaan haluavat kutsutaan koulutustilaisuuteen, jossa perehdytään tarkemmin arviointiperusteisiin.

Talviagenttiohjelma on osa Vaasan pyöräilyallianssin ja European Green Leaf 2026 -hankkeen vahvaa panostusta kestäväan ja kaikille saatavilla olevaan liikkumiseen. Ilmoittautuminen on auki 21.9.2025 asti kaupungin verkkosivujen kautta.

Älä missaa tätä mahdollisuutta tehdä Vaasasta parempi talvikaupunki!

VAASA

Lastenkulttuuriviikot Lätäkkö palaavat Vaasaan lokakuussa



LASTENKULTTUURIVIIKOT Lätäkkö järjestetään taas lokakuussa. Ohjelma on suunnattu lapsille, kouluille ja perheille. Suurin osa tapahtumista on maksuttomia. Tarjolla on työpajoja, taidenäyttelyjä, konsertteja, satutuokioita, leikkimökkejä, syystapahtumia ja paljon muuta.

Avajaisissa musiikkia ja leikkejä
Lätäkkö avautuu tiistaina 1. lokakuuta klo 17–20 pääkirjaston Dramasalissa. Lastenmusiikkiorkesteri Orffit esiintyy klo 18. Kirjastossa ja pihalla voi osallistua esimerkiksi TaiKonin yhteisötaideteokseen Ilon pisarat, pelata lautapeliä Lätäkkö tai ratkaista Muumi-tehtävän. Liikunnallisesta ohjelmasta vastaavat pihaleikit ja Lätäkkö-polka.

Ennen avajaisia järjestetään Lätäkkö-juhlan ennakkotapahtuma museohirmelin johdolla. Pohjanmaan museossa pidetään pehmoleluopastuksia klo 14 ruotsiksi ja klo 15 suomeksi.

Studio Lätäkkö – luo ja tutki

Pääkirjaston Matilda-tilassa avautuu Studio Lätäkkö. Näyttelyssä on teoksia Onkilahden yhtenäiskoulun, Vaasan kristillisen koulun ja nuorisopalveluiden kesätaiteilijoiden työstä. Studio Lätäkössä lapset voivat myös tehdä omaa taidetta.

Taideloiskahdukset koko perheelle

Lähettämättömien kohokohta on Konstplask – kulttuurielämyksiä koko perheelle. Kaikki tapahtumat ovat maksuttomia. Tänä vuonna tarjolla on muun muassa Kultakala Lätäkössä -askartelu- ja maalaustapahtuma, jonka järjestää Vaasan 4H

lauantaina 4. lokakuuta klo 10–13 Dramasalissa.

Lauantaina 11. lokakuuta klo 10–14 esiintyy orkesteri Ylimääräiset Asemamiehet. Tämän jälkeen Kipinä-tanssikoulu ohjaa tanssityöpajoja eri-ikäisille lapsille.

Koko ohjelma netissä

Koko ohjelma löytyy Vaasan kaupungin kulttuuripalveluiden verkkosivuilta: vasa.fi/latakko.

Lätäkkö tarjoaa leikkisän tavan kohdata taidetta, musiikkia ja luovuutta lähellä kotia. Se on tilaisuus lapsille ja perheille tutustua uusiin ilmaisutapoihin ja viettää hauskaa yhdessä ympäri kaupunkia.

KUVA: Vaasan kaupunki

LIIKENNE

VAASA - HELSINKI

FlixBus solmi sopimuksen ensimmäisen suomalais-kumppaninsa INGSVAn kanssa



EUROOPPALAINEN matkajätti FlixBus on vahvistamassa asemaansa Pohjoismaissa solmimalla historiallisen kumppanuus-sopimuksen pohjanmaalaisen INGSVA-kuljetusyhtiön kanssa. Yhteistyö merkitsee uutta lukua suomalaista pitkän matkan bussiliikennettä kohtaan, ja se lupaa asiakkaille enemmän vaihtoehtoja ja kilpailukykyisiä hintoja.

Kumppanuus on merkittävä milestone FlixBusille, joka on toiminut Suomessa tähän asti omilla brändätyillä busseillaan. Yhteistyö INGSVAn – Länsi-Suomessa tunnetun julkisen liikenteen ja

tilausajojen toimijan – kanssa mahdollistaa FlixBusin hyödyntää paikallista osaamista ja infrastruktuuria.

Sopimuksen myötä INGSVA alkaa liikennöidä FlixBusin reittiä Vaasasta Helsinkiin Porin ja Turun kautta päivittäin. Bussit on maalattu FlixBusin tunnusomaiseen vihreään väriin, mutta niitä ajavat INGSVAn suomalaiskuljettajat, mikä varmistaa asiakkaille tutun ja luotettavan palvelun.

”Yhteistyö INGSVAn kanssa on meille tärkeä strateginen askel”, FlixBusin tiedottaja kommentoi. ”Se mahdollistaa globaalin verkostomme ja brändimme yhdistämisen luotettavan paikallisen kumppanin operatiiviseen osaamiseen, ja tarjoaa lopulta enemmän arvoa ja vaihtoehtoja suomalaisille matkustajille.”

Yhteistyö pohjautuu molempien osapuolten kasvutavoitteisiin. INGSVA:lle kumppanuus mahdollistaa pääsyn FlixBusin laajaan kansainväliseen verkostoon ja varausjärjestelmään. FlixBusille se tarkoittaa vahvempaa ja paremmin integroitua läsnäoloa Suomen teillä.

Matkustajat voivat jo nyt varata lippuja reitille, jolla on jopa viisi päivittäistä lähtöä. Kilpailukykyiset hinnat ovat FlixBusin toimintamallin kulmakivi, ja liput Vaasa–Helsinki-reitille alkavat 12,50 eurosta.

Laajentumista pidetään suorana vahvistuksena alueelliselle liikkuvuudelle, ja se tarjoaa kustannustehokkaan ja mukavan matkavaihtoehdon opiskelijoille, työmatkustajille ja turisteille Suomen länsirannikolla.

SINISET VYÖHYKKEET

SINISET VYÖHYKKEET

Rannikko-Pohjanmaa - sininen vyökyke?



VOIKO JOSTAKIN Länsi-Suomen alueesta tulla seuraava sininen vyöhyke? Uudet tutkimukset viittaavat siihen, että ruotsinkielinen Pohjanmaa voisi liittyä maailman kuuluisien pitkäikäisyyden hotspottien joukkoon.

Mitä ovat siniset vyöhykkeet?

Siniset vyöhykkeet ovat erityisiä paikkoja, joissa ihmiset elävät säännöllisesti 90-vuotiaiksi ja sitä vanhemmiksi pysyen samalla huomattavan terveisinä. Nämä alueet tunnetaan epätavallisen suuresta määrästä ihmisiä, jotka elävät 90-vuotiaiksi ja sen jälkeen, usein hyvässä kunnossa. Tunnettuja esimerkkejä ovat Okinawa Japanissa, Ikaria Kreikassa ja osa Italiaa. Löytö Suomessa Åbo Akademin tutkijat tutkivat kolmea Länsi-Suomen aluetta, joiden elinajanodote on erilainen: ruotsinkielistä Pohjanmaata, Ahvenanmaata ja suomenkielistä Etelä-Pohjanmaata. He käyttivät kansallisia tilastoja ja kyselytietoja yli 12 000 iäkkäältä aikuiselta, jotka olivat syntyneet vuosina 1930–1955.

Miksi Pohjanmaa erottuu edukseen
Ruotsinkielinen Pohjanmaa erottui sekä

vahvalla terveydellä että sillä, joka noudatti parhaiten ”sinisen vyöhykkeen” elämäntapaa. Tämä tarkoittaa, että asukkaat harjoittavat terveellisiä tapoja, joista sinisen vyöhykkeen ihmiset tunnetaan: Syö ravitsevaa, lähiruokaa
Fyysisesti aktiivisena pysyminen jokapäiväisessä elämässä (ei vain kuntosalilla)
Vahvat perhe- ja yhteisösiteet
Elämä tarkoituksella ja merkityksellä

Yllättäviä tuloksia muilta alueilta
Tutkimus paljasti odottamattomia tuloksia. Ahvenanmaalla elinajanodote oli korkein ja terveystulokset parhaat, mutta se ei vastannut monia sinisten vyöhykkeiden yleisiä elämäntapaperiaatteita. Tämä viittaa siihen, että muut tekijät, kuten terveydenhuollon saatavuus tai taloudelliset olosuhteet, voivat selittää niiden pitkäikäisyyden. Vielä hämmäntävämpi oli Etelä-Pohjanmaa. Asukkaat kertoivat noudattavansa samanlaisia terveellisiä elämäntapoja kuin ruotsinkielisessä Suomessa, mutta heidän terveytensä oli kolmesta ryhmästä huonoin ja elinajanodote alhaisin. Tämä osoittaa, että elämäntapa ei yksin takaa pidempää ikää.

Mikä tekee eron?

Pitkäikäisyyden, terveyden ja elämäntavan

välistä suhdetta muokkaavat kulttuuri-set, sosiaaliset, poliittiset ja taloudelliset kontekstit. Kyse ei ole vain yksilöllisistä valinnoista – koko yhteisöllinen ympäristö on tärkeä.

Ruotsinkielisessä Pohjanmaalla tämä tuntuu sopivan erityisellä tavalla. Alueella yhdistyvät sinisen vyöhykkeen perinteiset elämäntavat ja tukeva kulttuuriympäristö, joka auttaa ihmisiä ylläpitämään näitä käytäntöjä koko elämänsä ajan.

Mitä seuraavaksi?

Tutkijat ehdottavat, että ruotsinkielistä Pohjanmaata voitaisiin pitää mahdollisena uutena sinisenä vyöhykkeenä, vaikka tässä ryhmässä raportoidun poikkeuksellisen elinajanodotteen vahvistamiseksi tarvitaan lisää väestötutkimuksia.

Tutkimus on osa laajempaa ”Siniset vyöhykkeet Pohjoismaissa” -hanketta, joka kestää vuoteen 2026 asti. Tulokset voivat tarjota arvokkaita oppeja paitsi Suomelle, myös ikääntyvälle väestölle kaikkialla maailmassa, joka haluaa oppia terveen ja pitkän elämän salaisuudet. Pohjanmaa näyttää toistaiseksi lupaavalta Suomen vastauksena maailman sinisille vyöhykkeille – paikkana, jossa hyvä terveys ja pitkä elämä eivät ole vain onnea, vaan elämäntyyli.

THL

THL kutsuu 16 000 suomalaista terveystutkimukseen – laaja kuva elintavoista, toimintakyvystä ja lihavuudesta



TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS (THL) aloittaa tänä syksynä mittavan kansallisen terveystutkimuksen, kun se kutsuu noin 16 000 satunnaisesti valittua Suomessa asuvaa henkilöä, vähintään 15 vuoden ikäisiä, vastaamaan kyselyyn. Tavoitteena on kerätä luotettavaa tietoa kansanterveyden keskeisistä tekijöistä: elintavoista, toimintakyvystä, lihavuudesta sekä terveysterveystutkimuksista.

Tutkimus toimii osana Euroopan unionin yhteistä EHIS-tutkimusta (European Health Interview Survey), joka tuottaa vertailukelpoista tilastotietoa jäsenmaiden väestöstä. THL:n mukaan Suomen tilanteesta on erityisesti huolta viime aikoina herättänyt lihavuuden nopea kasvu: noin 30 prosentilla aikuisista on lihavuus, ja vaikean lihavuuden esiintyvyys on lisääntynyt merkittävästi erityisesti 20–44-vuotiaiden keskuudessa.

Kyselyssä selvitetään muun muassa seuraavia asioita:

Elintavat: kuinka usein ihmiset syövät hedelmiä, kasviksia tai täysjyväviljaa; ruokavalion muuttuminen ajan mittaan sekä arkiliikunnan määrä.

Toimintakyky: miten ihmisten kyky selviytyä arjen toiminnoista koetaan; sosiaalinen ja fyysinen toimintakyky voivat heiketä monista syistä.

Lihavuus: paitsi esiintyvyys, myös vaikeamman lihavuuden kasvu nuoremmassa ikäryhmissä kiinnostaa tutkijoita.

Terveys- ja hyvinvointipalveluiden kokemukset: miten ihmiset kokevat saatavilla olevat palvelut, tiedottamisen ja hoitoon pääsyn.

Käytännön tietoa vastaajille

Kutsut lähetetään postitse syyskuussa. Kyselyyn voi vastata verkossa tai paperilomakkeella, ja lomakkeet ovat saatavilla suomen, ruotsin ja englannin kielillä. □ Vastaaminen vie aikaa arviolta 15 minuuttia.

Tutkimus tarjoaa THL:lle ja päättäjille arvokasta tietopohjaa, jonka avulla voidaan suunnitella terveys- ja hyvinvointipolitiikkaa entistä tehokkaammin. Tulosten avulla voidaan esimerkiksi kohdentaa ehkäiseviä toimia lihavuuden hallintaan, tukea toimintakyvyn ylläpitoa ja parantaa palveluita vastaamaan väestön tarpeita.

Lihavuus ja heikentyvä toimintakyky ovat paitsi yksilöiden terveysongelmia myös yhteiskunnallinen haaste. Ne kuormittavat terveydenhuoltoa ja nostavat kustannuksia. Kun tiedämme enemmän suomalaisten elintavoista ja hyvinvoinnista, voimme luoda tehokkaampia toimia – kuten edistää terveellisiä ruokavalintoja, liikumista ja unta sekä parantaa ympäristöjä, joissa ihmiset tekevät arjen valintoja.

THL:n kutsu tutkimukseen koskee siis useita tuhansia, mutta sen tulokset voivat vaikuttaa koko Suomen hyvinvointiin. Kannattaa osallistua – tämä on mahdollisuus vaikuttaa.

WÄRTSILÄ

Wärtsilä varustaa tanskalaiselle lauttayhtiölle täyssähköisiä suurnopeusaluksia



SUOMALAINEN TEKNOLOGIAKONSERNI Wärtsilä on valittu varustamaan tanskalaiselle Molslinjenille kaksi urauurtavaa suurnopeuskatamaraanilauttaa, joissa on täysin integroitu akkusähköinen propulsiojärjestelmä ja edistykselliset vesisuihkut. Australiassa sijaitsevalla Incat Tasmanian telakalla rakenteilla olevat lauat ovat merkittävä askel kohti Pohjois-Euroopan lauttaliikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämistä.

Wärtsilän toimituspaketti sisältää integroidun sähköisen propulsiojärjestelmän, tasavirran muunnoksen, energianhallinta- ja automaatiojärjestelmät, kahdeksan sähkökäyttöistä propulsiomoottoria, vesisuihkut

sekä Wärtsilä ProTouch -ohjausjärjestelmän sujuvaan ja tehokkaaseen toimintaan.

Molemmat alukset liikennöivät vilkkaalla Kattegatin reitillä, joka yhdistää Jyllannin ja Sjællandin. Jokainen 129 metriä pitkä ja 30,5 metriä leveä lautta kuljettaa jopa 1 483 matkustajaa ja 500 autoa, mikä lisää Molslinjenin kapasiteettia yli 25 prosenttia.

”Näillä sähköautoillamme pyrimme poistamaan tuhansia tonneja CO₂-päästöjä Tanskan ilmastojalanjäljestä joka vuosi”, sanoi Molslinjenin toimitusjohtaja Kristian Durhuus.

Wärtsilä korostaa, että laivojen sähköistäminen on keskeistä maailmanlaajuisten ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Yhtiö on osallistunut jo yli 150 hybridi-sähköaluksen rakentamiseen ja näkee tämän projektin virstanpylväänä pitkän aikavälin kestävän kehityksen

strategiassaan.

”Kumppanuutemme Molslinjenin ja Incatin kanssa nopeuttaa alan tietä kohti nettonollapäästöjä”, toteasi Wärtsilä Marinen johtaja Roger Holm.

Incat Tasmania, joka tunnetaan urauurtavasta kevyestä ja energiatehokkaasta suunnittelusta, korosti projektin laajempia vaikutuksia.

”Emme vain rakenna laivoja – rakennamme tulevaisuutta”, sanoi Incat Tasmanian toimitusjohtaja Stephen Casey.

Kuvateksti: Wärtsilä toimittaa täysin integroidun sähköisen propulsiojärjestelmän vesisuihkuilla kahteen uuteen suurnopeuskatamaraanilautaan, joita Incat Tasmania rakentaa tanskalaiselle lauttayhtiölle Molslinjen © Incat Tasmanialle

MUSIIKKI

MUSIIKKI

Édit Piaf, nyt Vaasan kaupunginteatterissa

KUVITTELE ÄÄNI, joka Krepisi sametin irti kaba-reetuolista, ääni, joka ei ollut täydellisestä sävelestä vaan raa'asta, suodattamattomasta totuudesta. Tämä ääni kuului Édith Giovanna Gassionille, josta maailma tuli tuntemaan La Môme Piafin – Pikkuvarpusen. Hänen elämänsä ei ollut vain sarja tapahtumia; se oli kolminäytöksinen tragedia, laulettu mollissa, lyhyiden, häikäisevien valojen välähdysten kera.

Hänen tarinansa alkaa ei lavalta, vaan Normandian portonhuoneen himmeästä, hajuveden ja desinfiointiaineen tuoksusta. Äitinsä, kahvila-laulajan, ja isänsä, tasapainotaiteilijan, hylkäämä nuori Édith kasvoi isoäitinsä, emännän, hoivissa. Hänen ensimmäiset ystävänsä olivat prostituoidut – eivät yhteiskunnan pilareita, vaan hänen pilareitaan. He olivat naisia, jotka hehkuttivat häntä, paransivat hänen lapsuutensa sokeuden (josta he raportoivat parantuneen kerätyään rahat pyhiinvaellukseen) ja antoivat hänelle vääristyneen mutta aidon tunteen perheestä. Täällä hän oppi ensimmäiset oppituntinsa rakkaudesta, menetyksestä ja selviytymisestä varjoissa. Huumori on synkkää, mutta sitä on: missä muualla lapsi oppii aakkoset ja neuvotelutaidon yhtä aikaa?

Hänet löysi kadulta laulamasta frankeja klubinomistaja Louis Leplée. Tämä hioi hänet, puki hänet yksinkertaiseen mustaan mekkoon (nerokas brändäysliike, josta tuli hänen



uniformunsa) ja kastoi hänet ”La Môme Piafiksi”. Pariisi rakastui tähän pieneen, haamun näköiseen tyttöön jättimäisen äänen kera. Mutta tragedia oli hänen jatkuva seuralaisensa. Leplée murhattiin, ja Piaf, vaikka syytön, tahrautui skandaalista. Hän lauloi silti.

Sitten tuli sota. Ja tässä on luku, joka lisää hänen myyttiinnsä vaarallista, monimutkaista glamouria. Piaf esiintyi saksalaisille upseereille miehitetyssä Pariisissa. Hän poseerasi kuvissa heidän kanssaan, flirttaili heidän kanssaan. Juorukolumnit valuttivat myrkyä. Mutta koko tari-

na, kuten usein Piafin kohdalla, oli sotkuisempi. Hän työskenteli myös Vastarintaliikkeelle. Käyttäen kuuluisuuttaan kilpenä hän salakuljetti kompasveja ja karttoja pukuhuonekoreissaan auttaakseen sotavankeja pakenemaan. Hän poseerasi kuvissa saksalaisten upseereiden kanssa, samalla kun leikkasi heidän kasvonsa salaa väärennetyihin henkilöllisyystodistuksiin ranskalaisten vankeiden hyväksi. Hän pelasi elämänsä vaarallisinta peliä, ja teki sen virnistäen, kääntäen oman maineensa aseeksi.

Sodan jälkeen hänen tähtensä räjäh-



ti maailmanlaajuiseksi. Hänestä tuli Ranskan suurin viejätuote, sinnikkyuden symboli. Hän lauli rakkauden ja epätoivon hymnejä kuten "La Vie en rose", "Hymne à l'amour" ja "Non, je ne regrette rien". Mutta valonheitin poltti. Hänen henkilökohtainen elämänsä oli itsetuhoon tähtäävän karusellin: tuhoava morfiini- ja alkoholiriippuvuus useiden vakavien autokolareiden jälkeen ja jatkuva, epätoivoinen rakkauden etsintä sarjan miesten kanssa, jotka eivät pystyneet hallitsemaan Piaf-hirmumyrskyä.

Silti tämän myrskyn sisällä oli sukupolven lahjakkuudenmetsästäjä. Hänellä oli erehtymätön korva. Hän kuuli nuoren, kömpelön italialaisen jakelupojan laulavan ja julisti: "Sinusta tulee tähti". Hän pakotti tämän lavalle, opetti esiintymistä ja lanseerasi Yves Montandin uran. Hän kuuli ujon, hermostuneen ar-

menialais-ranskalaisen säveltäjän ja sanoittajan ja vaati tätä esittämään omia laulujaan. Hän antoi tälle ensimmäisen ison mahdollisuuden, puoltaen miestä, josta tuli legendaarinen Charles Aznavour. Hän auttoi ja kannusti elämässään olevia miehiä, vaikka hänen omat perustuksensa murenivat.

Lopussa varpunen oli hauras, riippuvainen ja ikäänsä vanhempi, mutta hän ei koskaan lakannut esiintymästä. Hänet kannettiin lavalle, mustaan mekkoon pukeutuneena, ja sitten... tuo ääni puhkesi. Se oli ääni jokaisesta sydänsurusta, jokaisesta ilosta, jokaisesta kadusta ja jokaisesta voitosta. Se oli täysin, musertavan inhimillinen.

Joten miksi kirjoitamme kirjoja, teemme elokuvia (briljantti La Vie en Rose) ja näytämme näytelmiä hänestä lähes vuosisata myöhemmin?

Koska Piaf on ultimaattinen paradoksi. Hän oli sekä uhri että pelastaja, kolaboroija ja vastarintasankari, haavoittuvainen lapsi ja hurja diva. Hänen elämänsä huutaa, että ihmisistä ei voi luokitella siististi. Hän oli virheellinen, loistavasti niin. Aikana, jolloin on kaunisteltua täydellisyyttä ja puhdistettuja kuuluisuuksia, Piafin raaka, viimeistelemätön ja sotkuinen inhimillisyys on shokki järjestelmälle. Hän ei vain laulanut kivusta, ilosta ja kadusta; hän oli kipua, iloa ja katumusta. Hän muistuttaa meitä siitä, että suurta taidetta ei synny mukavuudesta, vaan elämän täydellisen, huolimattoman kauniista, kamalasta romusta. Emmekä pysty kääntämään pois katsettamme. Images: Studio Harcourt, 1939 Public Domain
PIAF, En kadu mitään, Vaasa Cithy theatre

TEATTERI

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

Édith Piafin kiehtova elämä musiikkinäytelmänä. Ensi-ilta kaupunginteatterilla 11.9.2025



RANSKAN ”PIKKU VARPUSENA” tunnetun Édith Piafin elämä oli täynnä äärimmäisiä kontrasteja: köyhyys ja äkkituloksen menestys, syvä rakkaus ja musertava suru.

Kadulla elänyt lauluoppilas kasvoi Pariisin slummeissa, sokeutui nuorena ja parantui mystisesti — mutta menetti pian lapsensa. Hän löysi oman äänensä pikku ravintoloissa, nousi tornittomaksi chansonin kuningattareksi, koki intohimoisia rakkaussuhteita ja menetyksiä — kuten rakkaansa Marcel Cerdanin traagisen kuoleman — ja lopulta riutui sairauksiin ja päihteisiin. Mutta laulunsa — kuten *La Vie en Rose* ja *Non, je ne regrette rien* — kuuluvat yhä, kaikuina hänen riemustaan ja kivustaan. Piaf ei elänyt elämää, vaan antoi elämän kuljettaa itseään.

**Näytelmä: ”Piaf – en kadu mitään”
Vaasassa**

Vaasan kaupunginteatteri avaa syksyn

taikamatkan Piafin elämään musiikkinäytelmä ”Piaf – en kadu mitään” -ensi-illalla torstaina 11.9.2025 Romeo-näyttämöllä

. Näytelmä perustuu brittiläisen Pam Gemsin tekstiin, joka sekoittaa faktan ja fiktion, ja tuo lavalle Piafin suurimmat hitit: *Non, je ne regrette rien*, *La Vie en Rose* ja *Hymne à l'amour*

Ohjaajana toimii Maiju Sallas, joka palaltee Vaasan lavaan uudella voimalla: ”Olen ihaillut Édith Piafia nuoruudestani asti... hän piti kiinni omasta tyylistään,” hän kuvailee

. Sonja Halla-aho ottaa haastavan pääroolin, pukeutuu ikoniseen mustaan mekkoon ja pyrkii välittämään Piafin elämän intensiivisimmät hetket — riemut, rakkaudet, surut ja kauneuden

. Kapellimestarina työskentelee Sauli Perälä, koreografiasta vastaa Antton Laine, lavastuksesta Mika Haaranen, puvuista Emilia Eriksson ja äänisuunnittelusta Jouni Ilari Tapio

Lavalla nähdään myös joukko monipuolisia tekijöitä: Anna Lemmetti-Vieri, Mari Hirvi, Oiva Nuojua, Toni Ikola, Ville Härkönen, Jorma Tommila / Panu Valo, Konsta Reuter, Timo Luoma ja Miika Alatupa sekä teatterin uusia kiinnityksiä Milla Kangas ja Anni-Maija Koskinen ja vierailijoita (Anna Arola ja Olli Tulkki Tampereen ammattikorkeakoulusta)

Piaf – en kadu mitään tarjoaa intensiivisen kulttuurielämyksen, jossa Édith Piafin intohimo, tragedia ja musiikkiperintö heittävätkin eloon monipuolisen ja visuaalisesti näyttävän lavaversiossa. Ensi-ilta 11.9. Romeo-näyttämöllä on ehdottomasti syksyn draamakattaus Vaasan teatterielämässä — Piafin henki elää hetken uudelleen lavalla, niin voimallisesti kuin vain chanson voi lahjoittaa.

KUVA: Piaf – en kadu mitään (2025). Kuvassa Sonja Halla-aho. Kuva Kasper Dalkarl

Edit Piafin kuva: Creative Commons CC0 1.0 Universal Public Domain Dedication.

SINiset VYÖHYKKEET

SININEN VYÖHYKE

Åbo Akademi: Ruotsinkielisestä Pohjanmaasta voisi tulla sininen vyöhyke



MIKÄ ON SININEN VYÖHYKE? Termi viittaa alueisiin, joilla epätavallisen suuri määrä asukkaita elää huomattavasti keskimääräistä pidempään, usein yli 100 vuotta. Tällaisten alueiden uskotaan yhdistävän pitkäikäisyyden elämäntapatekijöihin, kuten lievään päivittäiseen liikuntaan, kasvirikkaaseen ruokavalioon, vahvoihin sosiaalisiin siteisiin ja tarkoituksenmukaisuuteen

Uusi tutkimus nostaa esiin lupaavia tuloksia Länsi-Suomessa

Åbo Akademin 1.9.2025 julkaiseman tuoreen tutkimuksen mukaan Länsi-Suomen ruotsinkielistä Pohjanmaata voidaan alustavasti pitää sinisenä vyöhykkeenä.

Tutkijat vertasivat kolmea maakuntaa: ruotsinkielistä Pohjanmaata, suomenkielistä Etelä-Pohjanmaata ja Ahvenanmaata. Tutkimuksessa havaittiin, että näistä ruotsinkielinen Pohjanmaa on lähimpänä vakiintuneille sinisille vyöhykkeille ominaista terveyttä edistävää elämäntapaa – se osoittaa hyvää yleisterveyttä ja pitkäikäisyyttä sekä vahvaa noudattamista elintavoista, kuten terveellisestä ruokavaliosta, kohtuullisesta liikunnasta, yhteisöllisyydestä ja

merkityksellisestä elämästä

Mielenkiintoista on, että Ahvenanmaalla oli korkein elinajanodote ja paras yleinen terveydentila, mutta se ei noudattanut monia sinisiin vyöhykkeisiin yleisesti liittyviä elämäntapoja, mikä viittaa siihen, että Ahvenanmaan menestys voi johtua useista tekijöistä

Huomionarvoista on myös se, että Etelä-Pohjanmaa peili ruotsinkielistä Pohjanmaata sinisen vyöhykkeen elämäntavan noudattamisessa, mutta jäi jälkeen terveystuloksissa – mikä korostaa, että näiden tapojen omaksuminen ei välttämättä yksin riitä ilman lisätutkimuksia

Miksi tämä on tärkeää?

Tulokset viittaavat siihen, että kulttuurisella ja kielellisellä kontekstilla voi olla tärkeä rooli terveen ikääntymisen edistämässä. Tutkijat kuitenkin varoittavat, että tarvitaan vankempaa väestötietoa, jotta voidaan vahvistaa, onko ruotsinkielisellä Pohjanmaalla todella poikkeuksellinen elinikä – erityisesti riippumattoman validoinnin avulla

Tutkijatohtori ja ”Siniset vyöhykkeet Pohjoismaissa” -hankkeen tutkimusjohtaja **Sarah Åkerman** korostaa, että vaikka elämäntapojen mukauttaminen on lupaavaa, väestörakenteen vahvistaminen on välttämätön seuraava askel

Laajempi konteksti:

Sinisen vyöhykkeen käsite ja sen haasteet Sinisen vyöhykkeen käsite, joka tunnistettiin alun perin kuuluisissa hotspoteissa, kuten Sardiniaassa, Ikariassa, Okinawassa ja Martiniquessa, on saanut maailmanlaajuisia tunnustusta. Mutta se on herättänyt myös tieteellistä kritiikkiä. Joissakin viimeaikaisissa tutkimuksissa on esitetty huolta luotettavuudesta, mukaan lukien mahdolliset virheet ikärekistereissä ja tietojen laadussa joillakin alueilla

Sinisiin vyöhykkeisiin yleisesti liitettyjä elämäntapapiirteitä – luonnollista fyysistä liikettä, kasvipohjaista ruokavaliota, vahvoja sosiaalisia verkostoja, merkityksellistä elämää – pidetään kuitenkin edelleen laajalti hyödyllisinä tapoina pitkän ja terveen elämän edistämässä

Vaikka ruotsinkielinen Pohjanmaa osoittaa lupaavaa linjausta sinisen vyöhykkeen elämäntapojen ja terveen ikääntymisen indikaattoreiden kanssa, lopullinen luokittelu siniseksi vyöhykkeeksi odottaa lisävahvistusta. Tämä tutkimus on merkittävä ensimmäinen askel pitkäikäisyyden ja hyvinvoinnin tutkimisessa pohjoismaisessa kontekstissa, mutta lisätutkimuksia tarvitaan, ennen kuin Pohjanmaa voi virallisesti liittyä maailman pitkäikäisyyden hotspotien joukkoon.

YLIOPISTO

VAASAN YLIOPISTO

Vaasan yliopiston rehtori: Suomen tulevaisuus rakentuu osaamisen vahvistamisella



VAASAN YLIOPISTON REHTORI **Minna Martikainen** korostaa lukuvuoden avajaispuheessaan, että Suomen tulevaisuus rakentuu koulutuksen ja korkealaatuisen kansainvälisen tutkimuksen varaan. Hänen mukaansa ainoastaan huippuosaamisen kautta Suomi voi houkutella investointeja, kasvattaa vientiä ja turvata taloutensa kestävyys-

Martikainen varoittaa valtiovarainministeriön ehdotuksesta leikata yliopistojen rahoitusta ensi vuonna yhteensä 90 miljoonalla eurolla. Lisäksi esityksessä sisältyy indeksin jäädytys kahdeksi vuodeksi, mikä merkitsisi 59 miljoonan euron leikkausta jo ensi vuonna ja 112 miljoonan euron vähennystä vuonna 2027. Rehtorin mukaan tämä olisi suora ja pysyvä isku yliopistojen toimintaan, opiskelupaikkoihin ja tavoitteeseen nostaa korkeakoulutusastetta 50

prosenttiin.

– Suomen yliopistojen rahoitus on jo opiskelijamääriin suhteutettuna 20–30 prosenttia pienempi kuin Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Nyt ei ole oikea hetki leikata koulutuksesta ja tutkimuksesta, Martikainen painottaa.

Rehtori nostaa esiin tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden (TKI) keskeisen roolin talouskasvussa. Parlamentaarisesti sovittu tavoite nostaa T&K-investoinnit neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä on Martikaisen mukaan elintärkeä kilpailukyvyllä ja hyvinvoinnille.

Erityisesti energiasiirtymä tarjoaa Suomelle merkittäviä mahdollisuuksia. Vaasan seudulla sijaitsee Pohjoismaiden suurin energiateknologiaklusteri, jossa yliopisto tekee tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa. Yhteislaboratoriot ja yhteistutkimus vauhdittavat innovaatioita, kilpailukykyä ja vientiä. Martikaisen mukaan alueen kehitystyötä tukee Energiatransition laakso-aloite, joka rakentaa Vaasan johtavaksi energia-alan tutkimuksen ja uuden liiketoiminnan ekosysteemiksi.

Martikainen nostaa myös esiin Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun perustaman korkeakoulukonsernin, jonka tavoitteena on hyödyntää resursseja tehokkaammin, rakentaa vaikuttavia tutkimusryhmiä ja kilpailla menestyksekkäämmin kansallisesta ja kansainvälisestä rahoituksesta.

Lopuksi rehtori muistuttaa, että yliopistot eivät ole kuluerä, vaan sijoitus Suomen resilienssiin. Elämme epävarmoja aikoja, joissa ilmastonmuutos, geopoliittiset jännitteet ja teknologinen murros haastavat yhteiskuntaa. Martikaisen mukaan kokonaisturvallisuus syntyy osaamisesta, riskien ymmärtämisestä ja kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta.

– Nyt panostaminen koulutukseen, tutkimukseen ja osaamiseen on tärkeämpää kuin koskaan. Yliopistot ovat Suomen tulevaisuuden kasvun ja turvallisuuden perusta, Martikainen päättää.
Kuva: Vaasan yliopisto / Christoffer Björklund. Kuva vapaasti käytettävissä.

HANKEN

HANKEN

Hankenin rooli suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeämpi kuin koskaan, korostaa rehtori Björkman



Rehtori Ingmar Björkman. Matilda Saarinen/Hanken

KAUPPAKORKEAKOULU HANKEN avasi lukuvuoden 2025 Helsingissä ja Vaasassa korostaen koulutuksen merkitystä Suomen tulevaisuudelle. Rehtori Ingmar Björkman muistutti avajaispuheessaan, että Suomen taloudellinen tilanne vaatii sekä säästöjä että strategisia investointeja tulevaisuuteen. Koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen on hänen mukaansa keskeinen keino turvata maan kilpailukyky ja hyvinvointi.

Suomi on aiemmin kuulunut maailman kärkimaihin korkeakouluopiskelijoiden osuudessa, mutta nykyisin maan taso jää OECD-maiden keskiarvon alapuolelle. Tavoitteena on nostaa korkeakouluopiskelijoiden osuus 50 prosenttiin. Hanken on

jo vuosien ajan tehnyt merkittävää työtä tämän tavoitteen eteen: vuosina 2010–2024 uusien kandidaatti- ja maisteriopiskelijoiden määrä kasvoi 77 prosenttia.

Erityisen merkittävä on Hankenin panos ruotsinkielisten ekonomien kouluttamisessa. Vuonna 2010 ruotsinkielisiä uusia opiskelijoita oli 207, kun luku vuonna 2024 oli noussut 276:een. Samaan aikaan suomenkielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut vielä nopeammin. Hankenin ruotsinkielinen kandidaattiohjelma, jossa noin neljännes opiskelijoista on suomenkielisiä, tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden kehittää ruotsin kielen taitoja ennen työelämään siirtymistä.

Tänä syksynä Hankenin tutkinto-ohjelmiin tuli ennätysmäärä hakemuksia, ja erityisesti englanninkielinen kandidaattiohjelma oli suosituin Suomessa. Myös muiden suomalaisten yliopistojen opiskelijoiden siirtyminen Hankenille vahvistaa sen mainetta ja asemaa kansallisesti. Björkman

korostaa, että Hankenin merkitys ruotsinkieliselle väestölle ja koko Suomelle on nyt suurempi kuin koskaan.

Samaan aikaan opiskelijakohtainen valtion perusrahoitus on vähentynyt merkittävästi vuodesta 2010 lähtien. Hankenin rehtorin mukaan osa valtion tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksesta tulisi suunnata yliopistojen perusrahoituksen vahvistamiseen. – Investointi yliopistoihin on investointi Suomen tulevaisuuteen, Björkman painotti.

Avajaisissa puheenvuoron käyttivät myös Hankenin hallituksen puheenjohtaja Christoph Vitzthum, opiskelijakunnan puheenjohtaja Alma Portin sekä alumnina Suomen suurlähettiläs Argentiinassa, Uruguayssa ja Paraguayssa, Nicola Lindertz. Hanken käynnisti tänä syksynä Helsingissä 117. ja Vaasassa 46. lukuvuotensa, vahvistaen asemaansa merkittävänä toimijana suomalaisessa korkeakoulutuksessa ja yhteiskunnassa.

EKONOMIA

TALOUS

FINNVERA: Paras hetki investoida oli eilen



FINNVERAn toimitusjohtaja **Juuso Heinilä** haastoi suomalaiset yritykset tarttumaan hetkeen kasvuinvestointien aika on nyt – vaikka paras hetki olikin jo eilen. Paneelikeskustelussa Team Finland -päivän seminaarissa hän korosti, että talous on kääntynyt kasvu-uralle ja kysyntä on aidosti kasvussa

Heinilän mukaan yritysten kannattaa toimia ripeästi: investointilainojen ja -takauksien kustannukset ovat nykytilanteessa vielä maltillisia, kun taas työvoimaa on tarjolla enemmän kuin aikoihin. Samalla Ukrainan jälleenrakennus luo kilpailua raaka-aineista, työvoimasta ja markkina-avauksista koko Euroopassa. Nyt etulyöntiasemassa ovat ne suomalaiset toimijat, jotka tarttuvat tilaisuuteen ensimmäisinä

Finnvera on jo tänä vuonna vahvistanut rahoitustukeaan yrityksille. Tammi–kesäkuussa kotimaan lainoja ja takauksia myönnettiin yhteensä 0,6 miljardia euroa, ja vienti-, vientitakuita sekä erityistakauksia annettiin 3,7 miljardia euroa – eli yli kaksinkertaisesti edellisvuoteen verrattuna

. Tämä kuvastaa laajenevaa luottamusta yritysten kasvu- ja kansainvälistymishankkeisiin.

– Talousnäkymät ovat selvästi positiivisemmat kuin vuosi sitten. Suuryritysten vientikauppojen valmistelu on vilkkaampaa, ja pk- sekä midcap-sektorilla investoinnit ja merkittävät kasvuhankkeet ovat käynnissä. Tämä näkyy selvästi Finnveran kasvurahoituksessa, Heinilä totesi

Paneelikeskustelussa esiintyivät myös työ- ja elinkeinoministeriön osastopäällikkö Juhapekka Ristola, ELY-keskuksen ylijohtaja Jaana Korhonen sekä Business Finlandin pääjohtaja Lassi Noponen. Keskustelua juonsi

Juho Romakkaniemi, Keskuskaupakamarin toimitusjohtaja

Team Finland -päivä kokosi yhteen kasvuyrityksiä, julkisia rahoittajia ja kansainvälistymisen verkostoja. Tilaisuuden avasi tasavallan presidentti **Alexander Stubb**, ja viennin merkityksestä puhui myös ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Ville Tavio**

Tilaisuuteen osallistui 650 edustajaa suomalaisista kasvuyrityksistä ja Team Finland -verkostosta

Finnveran viesti on selvä – talouden suotuisa hetki investoinneille on jo kässissä. Nyt on aika toimia, sillä investointikustannukset ovat vielä hallinnassa, työvoimaa on saatavilla ja kysyntä kasvaa. Yritykset, jotka ryhtyvät toimiin ensin, saavat parhaat mahdollisuudet etulyöntiasemaan niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

ALKO

Alko koki odotetun myynnin ja tuloksen laskun – silti palvelu keräsi kehuja



ALKO OY julkisti tiistaina tammi–kesäkuun 2025 puolivuositilauksensa, jossa näkyy viime vuoden kesäkuussa voimaan astuneen alkoholilain muutoksen selvä vaikutus myyntiin ja taloudelliseen tulokseen. Myyntivolyymi laski odotetusti ja tulokset kaventuivat, mutta yhtiö sai asiakkailta kiitosta valikoimistaan sekä palvelustaan.

Myynnin ja liikevaihdon kehitys

Alkon kokonaismyynti tammi–kesäkuussa oli 30,7 miljoonaa litraa, kun samaan aikaan vuotta aiemmin vastaa-

va myynti oli 34,8 miljoonaa litraa.

Alkoholijuomaverollinen liikevaihto supistui 536,4 miljoonasta eurosta 479,3 miljoonaan euroon – pudotusta kertyi 57 miljoonaa euroa.

Tulosvaikutukset verojen osalta

Valtiolle alkoholien myynnistä kertynyt alkoholijuomaverot väheni myös merkittävästi: summa laski 278,1 miljoonasta eurosta 248,4 miljoonaan.

Kannattavuuden lasku

Liikevoitto romahti edelleen: se oli tammi–kesäkuussa 4,6 miljoonaa euroa, edellisvuoden 15,8 miljoonasta eurosta.

Kauden voitto jäi vastaavasti 4,3 miljoonaan euroon (13,1 miljoonaa euroa vuotta aiemmin)

Asiakastyytyväisyys säilyi vahvana

Vaikka tulosluvut heikkenivät, kuluttajien tyytyväisyys pysyi korkealla tasolla. Valikoimastyytyväisyyskyselyssä Alko sai historiallisen hyvän arvosanan 8,64 (asteikolla 4–10), kun vuotta aiemmin lukema oli 8,61.

. Asiakaskokemusindeksi (1–5) kohosi 4,60:een (edellisenä vuonna 4,58)

Alko

. Lisäksi iän tarkistamisen mystery shopping -tulokset pysyivät erinomaisina: 98,2 % kohtasi vaaditun tarkistuksen, kun luku edellisenä vuonna oli 97,3 %.

Uudet vastuullisuuskonseptit

Keväällä Alko käynnisti ”Sertifioitu vaihtoehto” -konseptin, jonka tavoitteena on tarjota asiakkaille vastuullisia valintoja viljelyn, tuotannon ja työolojen näkökulmista.

Yhteiskunnallinen rooli ja toimintaympäristö

Alko korosti edelleen hyvinvointivaltiomalliin perustuvaa rooliaan: yhtiö toimii sekä alkoholihaittojen ehkäisijänä että vastuullisen nautiskelun mahdollistajana.

Alkon ensimmäinen puolivuosi 2025 on ollut haastava taloudellisesti: myyntivolyymi ja liikevaihto ovat selvästi laskeneet, kun taas kannattavuus heikentyi. Tämä kehitys liittyy suoraan vuoden 2024 kesäkuussa voimaan tulleen alkoholilain muutokseen, joka siirsi osan vahvempien juomien myynnistä päivittäistavarakauppoihin. Silti yhtiön asiakastyytyväisyys, palvelu ja vastuullisuuskonseptit saivat kiitosta – merkittäviä vahvuuksia muutoksessa ja epävarmuudessa.

LÄHDE: Alko

ASTRONOMIA

ASTRONOMIA

Vera Rubin: Kosmisen tutkimuksen edelläkävijä



The Vera C. Rubin Observatory is shown here amidst a colorful display of clouds around sunrise.

Credit: Vera C. Rubin Observatory/NOIRLab/AURA/NSF/J. Fuentes

VERA FLORENCE COOPER RUBIN (1928–2016) oli yhdysvaltalainen tähtitieteilijä, jonka havainnot 1970-luvulla mullistivat ymmärryksemme maailmankaikkeudesta.

Tutkimalla galaksien pyörimisnopeutta Rubin ja hänen kollegansa Kent Ford havaitsivat, että galaksien ulkoreunoilla olevat tähdet kiertävät samoilla nopeuksilla kuin lähellä keskustaa, mikä on todiste näkymättömästä gravitaatiovoimasta. Tämä löytö tarjosi ensimmäisiä vakuuttavia todisteita pimeästä aineesta, näkymättömästä

aineesta, joka muodostaa noin 85 % maailmankaikkeuden aineesta. Rubinin urauurtava työ auttoi muokkaamaan kosmologiaa ja tasoitti tietä Vera C. Rubinin observatoriolle, joka nimettiin hänen kunniakseen vuonna 2019.

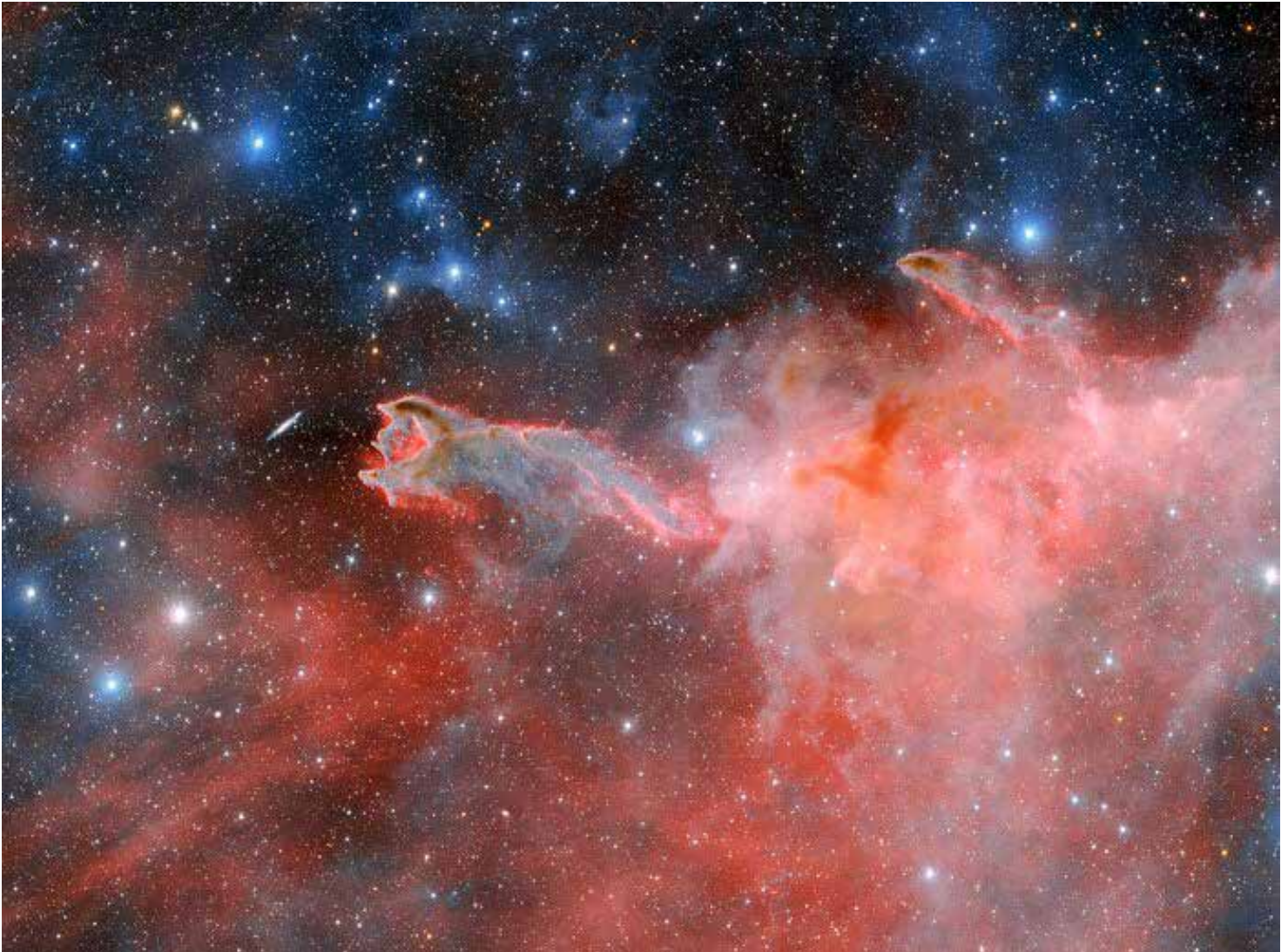
Observatorion kunnianhimoinen visio

Cerro Pachónin huipulla Chilessä noin 2 682 metrin korkeudessa sijaitsevassa Vera C. Rubinin observatoriossa on 8,4 metriä korkea Simonyi-kartoitus-teleskooppi ja suurin tähtitieteeseen koskaan rakennettu digitaalikamera – 3,2 gigapikselin ihme, joka koostuu 189 CCD-anturista, jotka on integroitu

21 lautaan

Observatorio suorittaa Legacy Survey of Space and Time (LSST) -kartoituksen, joka kuvaa eteläistä taivasta muutaman yön välein. Uudella kolmen peilin suunnittelulla, joka mahdollistaa 3,5 asteen näkökentän, tämä laitos tallentaa noin 800 käyntiä taivaspaikkaa kohden vuosikymmenen aikana, mikä tuottaa ennennäkemättömän datatulvan, mukaan lukien täydellisen time-lapse ”filmin” kosmoksesta. Sen tieteelliset tavoitteet kattavat neljä alaa:

Pimeä aine ja pimeä energia: luotaa niiden luonnetta käyttämällä heikkoja gravitaatiolinssejä, supernovia ja kos-



Tämä samea, pahaenteinen rakenne on CG 4, komeettapallo, jonka lempinimi on "Jumalan käsi". CG 4 on yksi monista Linnunradassa esiintyvistä komeettapalloista, ja tähtitieteilijöiden keskuudessa kiistellään edelleen siitä, miten nämä kohteet saavat erillisen muotonsa. Tämän kuvan otti energiaministeriön valmistama pimeän energian kamera Yhdysvaltain kansallisen tiedesäätiön Victor M. Blanco 4-metrin teleskoopilla Cerro Tololo Inter-American Observatoryssa, NSF NOIR-Labin ohjelmassa. Siinä on vaikea olla huomaamatta piirteitä, jotka luokittelevat CG 4:n komeettapalloksi. Sen pölyinen pää ja pitkä, himmeä häntä muistuttavat hämärästi komeetan ulkonäköä, vaikka niillä ei ole mitään yhteistä. Tähtitieteilijät teorioivat, että komeettojen pallot saavat rakenteensa läheisten kuumien ja massiivisten tähtien tähtituulista.

CREDIT: CTIO/NOIRLab/DOE/NSF/AURA

Kuvankäsittely: T.A. Rector (University of Alaska Anchorage/NSF NOIRLab), D. de Martin & M. Zamani (NSF NOIRLab)

mista rakennetta.

Aurinkokunnan inventaario: havaitsee miljoonia asteroideja ja muita pieniä taivaankappaleita

Ohimenevät ilmiöt: supernovien, muuttuvien tähtien ja vaihtuvien kosmisten tapahtumien sieppaaminen reaaliajassa

Linnunradan historia: sen rakenteen ja muodostumisen kartoittaminen tähtipopulaatioiden kautta Observatorio tuottaa noin 20 teratavua dataa yössä, mikä huipentuu luettelotietokantaan, joka kattaa 15–500 petatavua sen elinkaaren aikana

Varhaisen vaiheen virstanpylväät
Kesäkuun 23. päivänä 2025 yleisöä hemmoteltiin upeilla kuvilla Rubinin ensimmäisessä valossa. Nämä varhaiset kuvat sisälsivät henkeäsalpavia näkymiä kaukaisista galakseista, tähtien lastentarhoista, kuten Trifid- ja Laguunisumuista, ja tiheistä alueista, kuten Neitsyen tähtijoukosta
Käyttämällä kuvayhdistelmiä (esim. 678 valotusta seitsemän tunnin aikana) observatorio paljasti hienoja yksityiskohtia tähtien syntymäpaikoista sekä värikkään kuvakudoksen galakseista, jotka olivat aiemmin näyttäneet tummilta tyhjiöiltä

Vain 10 tunnin kuluessa leikkauksesta Rubin tunnisti 2 104 aiemmin tuntematonta asteroidia, mukaan lukien seitsemän maapallon lähellä olevaa kohdetta (NEO) – joista yksikään ei aiheuta välitöntä uhkaa. Ennusteet viittaavat siihen, että observatorio luetteloi yli 5 miljoonaa asteroidia ja noin 100 000 NEO:ta ensimmäisen vuosikymmenensä aikana, mikä ylittää selvästi nykyiset varastot.

Nämä läpimurrot korostavat Rubinin ennennäkemätöntä datamäärää, jonka odotetaan ylittävän kaikki aiemmat maanpäälliset ja avaruudessa sijaitse-



Spiraaligalaksi NGC 925 paljastaa kosmisen pyrotekniikan spiraalihaarissaan, joissa tähtienmuodostuksen purkauksia tapahtuu punaisissa, hehkuissa pilvissä, jotka ovat hajallaan ympäri sitä.

CREDIT: KPNO/NOIRLab/NSF/AURA

Kiitokset:

PI: MT Patterson (New Mexicon osavaltion yliopisto)

vat optiset teleskoopit yhteensä pelkästään ensimmäisenä vuotenaan

Miksi sillä on merkitystä

Teknologinen eturintama: Yhdistämällä nopean taivaan peiton, maailman suurimman CCD-kameran ja tehokkaat dataputket, jotka pystyvät antamaan hälytyksiä 60 sekunnissa, Rubin tarjoaa mittakaavan ja reagointikyvyn, jota tähtitieteessä ei ole aiemmin kuviteltu

Tieteellinen löytö: Pimeän energian ja pimeän aineen kvantifioinnista miljoonien pienten aurinkokunnan kohteiden ja ohimenevien kosmisten tapahtumien paljastamiseen observatorio on valmis käynnistämään uuden löytöaallon – jotkut odotettuja, jotkut odottamattomia
Maailmanlaajuinen sitoutuminen: Tiedot ja hälytykset ovat laajalti saatavilla – ensin yhdysvaltalaisille ja chileläisille tutkijoille, sitten maailmanlaajuisesti – ja ne voimaannuttavat sekä ammattilaisia että yleisöä. Kansalaistutkijoille

tarkoitettut koulutuslustoja ja -työkalut vahvistavat sen tavoitettavuutta
Näkökulma paikkaamme kosmoksessa: Lempinimeltään ”Kosminen aarrearkku” kuva vangitsee miljoonia galakseja yhteen kuvaan – nöyryyttävä muistutus pienestä paikastamme valtavassa maailmankaikkeudessa, mutta silti inhimillisen uteliaisuuden ja kollektiivisen pyrkimyksen juhla
Pohjimmiltaan Vera C. Rubinin observatorio toteuttaa Vera Rubinin itsensä visionääristä perintöä: avaa silmämme sille, mikä on näkymätöntä. Jokaisella tilannekuvalla ja hälytyksellä se ei vain paljasta taivasta – se kertoo kosmisen tarinan liikkeessä olevasta olemassaolosta.

Kuvien lisenssi: Creative Commons Nimeä 4.0 kansainvälinen lisenssi

References

Energy Department. 2025. “Ever-Changing Universe Revealed in First Imagery from NSF-DOE Vera C. Rubin Observatory.” U.S. Department of Energy, June 23, 2025.

Harvard University Gazette. 2025. “Shining Light on Scientific Superstar Vera Rubin.” Harvard Gazette, June 20, 2025.

National Science Foundation. 2025. “NSF-DOE Vera C. Rubin Observatory.” NSF.gov, June 23, 2025.

Rubin Observatory. 2025a. “Ever-Changing Universe Revealed in First Imagery from NSF-DOE Vera C. Rubin Observatory.” Rubin Observatory News, June 23, 2025.

Rubin Observatory. 2025b. “A Swarm of New Asteroids.” Rubin Observatory News, June 23, 2025.

Scholarly Authors (e.g., Jacob A. Kurlander et al.). 2025. “Predictions of the LSST Solar System Yield: Near-Earth Objects, Main Belt Asteroids, Jupiter Trojans, and Trans-Neptunian Objects.” arXiv, June 3, 2025.

Wikipedia contributors. 2025. “Vera C. Rubin Observatory.” Wikipedia, last modified 2 days ago.

Wikipedia contributors. 2025. “Vera Rubin.” Wikipedia, last modified 6 days ago.

Vox. 2025. “How the Largest Digital Camera Ever Made Is Revolutionizing Our View of Space.” Vox, June 2025.

Washington Post. 2025. “Vera Rubin Telescope Is Pointing the World’s Biggest Camera at Cosmos.” The Washington Post, June 22, 2025.

VENÄJÄ

Kriittinen analyysi Venäjän hallituksen kertomuksesta Ukrainasta

Venäjän hallituksen yritykset oikeuttaa hyökkäyksensä Ukraina helmikuussa 2022 ovat mestarikurssi historiallisessa revisionismissa, harhautuksissa ja oikeutettujen geopoliittisten etujen käyttämisessä aseina imperialististen pyrkimysten peittämiseksi.

Venäjän vakionarratiivi, jota johdonmukaisesti edistetään virallisten kanavien kautta, perustuu useisiin toisiinsa liittyviin valheisiin, jotka ansaitsevat tulla systemaattisesti paljastetuiksi.

Myytti Naton laajentumisesta

Ehkä sitkein Venäjän väite on, että Naton laajentuminen ”pakotti” Venäjän käden. Tämä argumentti antaa perustavanlaatuisesti harhaanjohtavan kuvan sekä Nato-jäsenyyden luonteesta että Venäjän omasta roolista Itä-Euroopan maiden painostamisessa liittoumaa vastaan. Nato-jäsenyyden on vapaaehtoista ja vaatii laajoja demokraattisia uudistuksia – ominaisuuksia, jotka ovat tehneet näistä maista turvallisempia ja vauraampia.

Väite siitä, että Venäjällä on legitiimi vaikutuspiiri suvereeniin naapuriehinsä, on paluuta 1800-luvun imperialistiseen ajatteluun, jolla ei ole sijaa nykyaikaisessa kansainvälisessä oikeudessa.

Lisäksi Ukraina ei ollut koskaan matkalla Nato-jäsenyyteen. Bukarestin huippukokous vuonna 2008 tarjosi vain epämääräisiä tulevaisuuden mahdollisuuksia, ei konkreettisia jäsenyyssuunnitelmia. Jos Naton laajentuminen todella huolestuttaa Venäjää, niin hyökkäys Ukraina on näyttävän haitallista strategiaa – ja siten Naton pysyvän vahvistamisen takaaminen

Venäjän rajoilla.

”De-Natsifikaatio”

Venäjän väite, että Ukraina tarvitsee ”de-natsifikaatiota”, on erityisen kyyninen, kun otetaan huomioon, että Ukraina valitsi juutalaisen presidentin vuonna 2019 73 prosentilla äänistä. Vaikka äärioikeistolaisia elementtejä on jokaisessa yhteiskunnassa, Ukrainan äärioikeistolaiset puolueet saavat jatkuvasti minimaalisen kannatuksen – usein alle 2 prosenttia. Tämä on jyrkässä ristiriidassa Venäjän oman Wagner-ryhmän kanssa, joka käytti avoimesti natsisymboleja ja värväsi ääriverkostoista.

Historiallinen ironia on syvällinen:

Venäjä vetoaa muistoon siitä, että se taisteli fasismia vastaan käydessään hyökkäyssotaa, joka heijastaa fasis-tisia taktiikoita – siviilejä vastaan, pakkosiirtoja lapsista ja yrittäen tuhota Ukrainan kansallisen identiteetin. Historiallinen vääristymä ja keisarillinen nostalgia

Venäläiset narratiivit esittävät Ukrainan johdonmukaisesti keinotekoisena rakennelmana sen sijaan, että tunnustaisivat sen tuhatvuotisen kulttuurisen ja poliittisen kehityksen. Väite siitä, että venäläiset ja ukrainalaiset ovat keinotekoisesti erotettu ”yksi kansa”, jättää huomiotta Ukrainan vuosisatoja kestäneen vastarinnan Venäjän hallintoa vastaan, kasakkakansannousuista itsenäisyysliikkeisiin 1900-luvulla.

Tämä historiallinen revisionismi legitimoii aluevalloitukset kieltämällä Ukrainan vallan ja aseman valtiona – klassinen imperialistinen taktiikka, jota on käytetty kautta historian oikeuttamaan vierekkäisten alueiden sulauttaminen.

Länsimainen provokaatio tekosyynä

Ehkä perustavanlaatuisimmin vir-

heellinen on väite, jonka mukaan länsimaiden toimet ”provosoivat” hyökkäyksen. Tämä narratiivi riistää ukrainalaisilta toimijuuden heidän omissa demokraattisissa valinnoissaan ja esittää Venäjän passiivisena uhrina aggressiivisen toimijan sijaan. Pelkästään aikajana heikentää tätä väitettä: Venäjä aloitti hyökkäyksensä vuonna 2014, ei vastauksena Naton välittömiin toimiin, vaan Ukrainan demokraattisen vallankumouksen jälkeen, joka uhkasi Putinin omaa autoritaarista mallia.

Todellisuus retoriikan takana

Todisteet viittaavat ylivoimaisesti siihen, että Venäjän hyökkäys ei johdu oikeutetuista turvallisuushuolista, vaan Putinin päättäväisyydestä palauttaa imperialistinen hallinta ja estää demokratian menestyminen Venäjän rajoilla. Venäjän sisäiset asiakirjat ja lausunnot paljastavat hallinnon vaihdon, alueellisen jaon ja kulttuurin eliminoinnin tavoitteita – tavoitteita, joilla ei ole mitään tekemistä Naton tai lännen ”provokaation” kanssa.

Tragedia on, että nämä väärät narratiivit eivät ainoastaan oikeuta tuhoisaa aggressiota, vaan myös vangitsevat Venäjän konfliktiin, joka ei palvele Venäjän todellista etua. Edistämällä näitä myyttejä Venäjän hallitus varmistaa jatkuvan kansainvälisen eristäytymisen, taloudelliset vahingot ja sotilaalliset tappiot – samalla kun Ukrainan vastarinta osoittaa edelleen imperialististen unelmien konkurssin 21. vuosisadalla.

Venäjän todellinen turvallisuus tulisi rauhanomaisesta rinnakkaiselosta vauraiden demokraattisten naapurien kanssa, ei mahdottomasta tehtävästä ylläpitää vastahakoisia keisarillisia alamaisia väkivalloin.

KULTTUURI

VAASA LITTFEST

Vaasa LittFest marraskuussa – kulttuurifestivaali, jota kannattaa odottaa



Pajtim Statovci. Foto: Ano Kurki / Otava

Kun marraskuun pimeys laskeutuu Vaasan ylle, kaupunki täyttyy jälleen valosta – kulttuurin, kirjallisuuden ja ajatustenvaihdon muodossa. Vasa LittFest, joka järjestetään 13.–15.11.2025, kokoaa yhteen kirjallisuuden ystävät, huippukirjailijat ja ajankohtaiset teemat ainutlaatuisiksi festivaaliviikonlopuksi.

Vuoden 2025 teema on Raja(t). Se avaa keskustelua fyysisistä, kulttuurisista, kielellisistä ja mielen sisäisistä rajoista – mutta ennen kaikkea niiden ylittämisestä. Kirjallisuus on kautta aikojen liikkunut rajoja pidemmälle, ja juuri se on LittFestin ydintä tänä vuonna.

Ensimmäisten julkistettujen

vieraiden joukossa on useita kotimaisia ja pohjoismaisia tähtinimiä. Finlandia-palkittu Pajtim Statovci tuo festivaaleille viimeisimmän teoksensa *Lehmä* synnyttää yöllä (2024), josta on tullut kansainvälinen menestys. Teoksen käännösoikeudet on myyty mm. Yhdysvaltoihin, Saksaan ja Italiaan. Statovcin aiemmat romaanit, kuten *Kissani* Jugoslavia ja *Bolla*, ovat lumonneet sekä kriitikot että lukijat.

Ruotsista saapuu *Mika-el Niemi*, joka tunnetaan parhaiten August-palkitusta teoksestaan *Populärmusik från Vittula* (2000). Niemi on tarinankerronnan mestari, joka kuvaa elämää Tornionlaaksossa, kolmen kulttuurin risteyksessä. Hänen tuorein romaaninsa *Sten i siden* on sukuromaani, joka sijoittuu pohjoisen karuihin maise-

miin.

Monipuolinen taiteilija *Laura Malmivaara* puolestaan esiintyy yhdessä Vaasan kaupunginorkesterin ja säveltäjä Arttu Takalon kanssa. Esitys yhdistää kirjallisuutta, musiikkia ja näyttämötaidetta. Malmivaara esittää otteita romaanistaan *Iltatähti säestyksen kera* – harvinaisen yhdistelmä kirjallista ilmaisua ja elävää musiikkia.

Kirjailijavieraiden joukossa on myös folkloristi ja *Metsän kansa* -sarjan luoja Mikko Kamula, joka kertoo Suomen historiallisista rajoista. Kamulan historialliset romaanit ammentavat suomalaisesta kansanperinteestä ja vievät lukijan 1400-luvun rajamaille. Sarjan uusin osa *Pohjolan neito* ilmestyi tänä vuonna.

Tietokirjailija ja tiedetoimittaja Marcus Rosenlund tarkastelee festivaaleilla maapallon rajoja. Hänen kirjoissaan liikutaan sääilmiöiden, avaruuden ja mikromaailman rajoilla. Uusimmassa teoksessaan Rosenlund pureutuu maanalaaiseen maailmaan – siihen, mitä löytyy pinnan alta.

Tunnelma ei ole kuitenkaan pelkästään vakava. Lavalle nousee myös suosittu *mur-relyyrikko* ja kirjailija Heli Laaksonen, jonka esitys nähdään Vaasan kaupungintalossa. Laaksosen lämmin huumori ja luontorakkaus näkyvät hänen runoissaan ja

proosassaan – kuten teoksissa *Pulu uis* ja *Luonnos*.

Yksi festivaalin erikoisiltoista vie kuulijat mystiikan ja rikoshistorian maailmaan. Kirjailijapari Tiina ja Marko Hautala haastattelevat uskontotieteilijä Tuomas Äystötä, jonka true crime -henkinen teos *Paholaisen perilliset* (2025) käsittelee satanismipaniikin historiaa. Illan paneelissa myyttien ja magian maailmaan sukeltavat myös etnologi ja kirjailija Jenna Kostet, tunnettu nykynöitä Kuparikettu sekä kirjailija ja käsityöläinen Riina Peltonen, joka on tutkinut Pohjanmaan taika- paikkoja.

– Ohjelma antaa mahdollisuuden pohtia identiteettiä, politiikkaa, historiaa ja yhteiskuntaa sekä yksilöllisestä että globaalista näkökulmasta. Haluamme herättää keskustelua myös kirjallisuuden ulkopuolella, sanoo kulttuurituottaja Ilkka Nyqvist.

Vasa LittFest ei ole vain kirjallisuustapahtuma – se on kohtaamispaikka, jossa rajat ylitetään ajatuksin, kielellisesti ja sukupolvien välillä. Tapahtuman koko ohjelma julkaistaan syksyn aikana osoitteessa vasa.fi/littfest.

Vaasa LittFest 2025 – festivaali, joka ylittää rajat ja yhdistää ihmiset.

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

TASS a few days before the Russian invasion into Ukraine

TASS 20 Feb 2022, 22:56

Russia not invading Ukraine and has no such plans — Russian ambassador to US

The leadership of our country has repeatedly declared and continues to declare its readiness to continue solving outstanding problems through diplomacy, Anatoly Antonov said

WASHINGTON, February 20. /TASS/. Russia has no plans of any "invasion" of Ukraine and is not implementing it now, Russian Ambassador to the United States Anatoly Antonov said in an interview with CBS.

"There are no such plans," he said.

"The leadership of our country has repeatedly declared and continues to declare its readiness to continue solving outstanding problems through diplomacy. <...> Every state has the right to protect its territory and borders. The Russian

Federation, the United States, or any other country is no exception. Russian troops are on our sovereign territory. We don't threaten anyone. Why do other countries try to dictate to us where can we deploy our troops and how many. I would like to emphasize once again that this is our own territory. Can one even imagine that Russia will demand the U.S. not to deploy its troops in Alaska or Florida? I am sure that such a requirement would be unacceptable for the United States.," he said.

We don't threaten anyone.

The interview was aired on CBS on Sunday. The transcript released later demonstrated that the TV company has abridged Antonov's answers. The interview was not aired live.

The West and Kiev have recently been echoing allegations about Russia's potential invasion of Ukraine. Kremlin Spokesman Dmitry Peskov castigated these claims as "empty and un-



founded", serving as a ploy to escalate tensions

Ukraine would have serious consequences.

Peskov pointed out that Russia did not pose any threat whatsoever to anyone.

Peskov pointed out that Russia did not pose any threat whatsoever to anyone. However, Peskov did not rule out the possibility of provocations aimed at justifying such claims and warned that attempts to use military force to resolve the crisis in southeastern

Comment:

"Peskov warned that attempts to use military force to resolve the crisis in southeastern Ukraine would have serious consequences."

Yes. He was perfectly right. It did have serious consequences. Above all for Russia.

Image: Lexica.art

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

Parts of Putin's speech on February 24, 2022, the day when Russia attacked Ukraina

"It is not our plan to occupy the Ukrainian territory. We do not intend to impose anything on anyone by force"

I consider it necessary today to speak again about the tragic events in Donbass and the key aspects of ensuring the security of Russia.

I will begin with what I said in my address on February 21, 2022. I spoke about our biggest concerns and worries, and about the fundamental threats which irresponsible Western politicians created for Russia consistently, rudely and unceremoniously from year to year. I am referring to the eastward expansion of NATO, which is moving its military infrastructure ever closer to the Russian border.

It is a fact that over the past 30 years we have been patiently trying to come to an agreement with the leading NATO countries regarding the principles of equal and indivisible security in Europe. In response to our proposals, we invariably faced either cynical deception and lies or attempts at pressure and blackmail, while the North Atlantic alliance continued to expand despite our protests and concerns. Its military machine is moving and, as I said, is approaching our very border.

In December 2021, we made yet another attempt to reach agreement with the United States and its allies on the principles of European security and NATO's non-expansion. Our efforts were in vain. The United States has not changed its position. It does not believe it necessary to agree with Russia on a matter that is critical for us. The United States is pursuing its own objectives, while neglecting our interests.

In 1940 and early 1941 the Soviet Union went to great lengths to prevent war

Of course, this situation begs a question: what next, what are we to expect? If history is any guide, we know that in 1940 and early 1941 the Soviet Union went to great lengths to prevent war or at least delay its outbreak. To this end, the USSR sought not to provoke the potential aggressor until the very end by refraining or postponing the most urgent and obvious preparations it had to make to defend itself from an imminent attack. When it finally acted, it was too late.

As a result, the country was not prepared to counter the invasion by Nazi Germany, which attacked our Motherland on June 22, 1941, without declaring war. The country stopped the enemy and went on to defeat it, but this came at a tremendous cost. The attempt to appease the aggressor ahead of the Great Patriotic War proved to be a mistake which came at a high cost for our people. In the first months after the hostilities broke out, we lost vast territories of strategic importance, as well as millions of lives. We will not make this mistake the second time. We have no right to do so.

We had to stop that atrocity, that genocide of the millions of people

As I said in my previous address, you cannot look without compassion at what is happening there. It became impossible to tolerate it. We had to stop that atrocity, that genocide of the millions of people who live there and who pinned their hopes on Russia, on all of us. It is their aspirations, the feelings and pain of these people that were the main motivating force behind our decision to recognise the independence of the Donbass people's republics.



In this context, in accordance with Article 51 (Chapter VII) of the UN Charter, with permission of Russia's Federation Council, and in execution of the treaties of friendship and mutual assistance with the Donetsk People's Republic and the Lugansk People's Republic, ratified by the Federal Assembly on February 22, I made a decision to carry out a special military operation.

To protect people who, for eight years now, have been facing humiliation and genocide

The purpose of this operation is to protect people who, for eight years now, have been facing humiliation and genocide perpetrated by the Kiev regime. To this end, we will seek to demilitarise and denazify Ukraine, as well as bring to trial those who perpetrated numerous bloody crimes against civilians, including against citizens of the Russian Federation.

It is not our plan to occupy the Ukrainian territory

It is not our plan to occupy the Ukrainian territory. We do not intend to impose anything on anyone by force.

We will seek to demilitarize

and denazify Ukraine

To this end, we will seek to demilitarize and denazify Ukraine, as well as bring to trial those who perpetrated numerous bloody crimes against civilians, including against citizens of the Russian Federation.

I would also like to address the military personnel of the Ukrainian Armed Forces.

Comrade officers,

I urge you to refuse to carry out their criminal orders. I urge you to immediately lay down arms and go home. I will explain what this means: the military personnel of the Ukrainian army who do this will be able to freely leave the zone of hostilities and return to their families.

I want to emphasise again that all responsibility for the possible bloodshed will lie fully and wholly with the ruling Ukrainian regime.

Russia will respond immediately, and the consequences will be such as you have never seen in your entire history

I would now like to say something very important for those who may be tempted to interfere in these developments from the outside. No matter who tries to stand in our way or all the more so create threats for our country and our people, they must know that Russia will respond immediately, and the consequences will be such as you have never seen in your entire history. No matter how the events unfold, we are ready. All the necessary decisions in this regard have been taken. I hope that my words will be heard.

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

The advance of Russia and the new world

Here are parts of an article published by Ria Novosti (a Russian news agency surely never publishing anything without Kremls permission") on February 26, 2022, two days after the start of the Russian military operation in Ukraine.

Two days after the start of the war - and Ria Novosti is declaring the victory over Ukraine. "Now this problem is gone - Ukraine has returned to Russia."

This article is also proof that the goal of Russia's war of aggression was to conquer all of Ukraine, incorporate it into Russia, and recreate the former Soviet Union."Russia is restoring its unity - the tragedy of 1991, this terrible catastrophe of our history, its unnatural dislocation, has been overcome."

"Russia is returning."

"A new world is being born before our eyes. Russia's military operation in Ukraine has opened a new era - in three dimensions at once. And of course, in the fourth, domestic Russian one. Here a new period begins both in ideology and in the very model of our socio-economic system - but this is worth discussing separately a little later.

Russia is restoring its unity - the tragedy of 1991, this terrible catastrophe of our history, its unnatural dislocation, has been overcome. Yes, at a great cost, yes, through the tragic events of a de facto civil war, because now brothers, divided by their belonging to the Russian and Ukrainian armies, are still shooting at each other - but Ukraine as anti-Russia will no longer exist. Russia is restoring its historical completeness, gathering the Russian world, the Russian people together - in all its totality of Great Russians, Belarusians and Little Russians. If we had refused this, had allowed the temporary division to become entrenched for centuries, then we would not only have betrayed the memory of our ancestors, but would also have been cursed by our descendants - for allowing the disintegration of the Russian land.

Vladimir Putin has taken upon himself - without a drop of ex-

aggeration - historical responsibility, deciding not to leave the solution of the Ukrainian question to future generations.

After all, the need to solve it would always remain the main problem for Russia - for two key reasons. And the issue of national security, that is, the creation of an anti-Russia and an outpost for the West to put pressure on us from Ukraine, is only the second most important of them.

The first would always remain the complex of a divided people, the complex of national humiliation - when the Russian house first lost part of its foundation (Kyiv), and then was forced to come to terms with the existence of two states, not one, but two peoples. That is, either to renounce its history, agreeing with the crazy versions that "only Ukraine is the real Rus'", or helplessly gnash its teeth, remembering the times when "we lost Ukraine". Returning Ukraine, that is, turning it back to Russia, would be more and more difficult with each decade - the recoding, de-Russification of Russians and setting Little Russians-Ukrainians against Russians would gain momentum. And in the case of the consolidation of complete geopolitical and military control

of the West over Ukraine, its return to Russia would beco-

me completely impossible - it would be necessary to fight for it with the Atlantic bloc.

Now this problem is gone - Ukraine has returned to Russia. This does not mean that its statehood will be liquidated, but it will be restructured, re-established and returned to its natural state of being part of the Russian world. Within what borders, in what form will the union with Russia be secured (through the CSTO and the Eurasian Union or the Union State of Russia and Belarus)? This will be decided after the period in the history of Ukraine as anti-Russia is put to rest. In any case, the period of the split of the Russian people is ending.

And here begins the second dimension of the coming new era - it concerns relations between Russia and the West. Not even Russia, but the Russian world, that is, three states, Russia, Belarus and Ukraine, acting in geopolitical terms as a single whole. These relations have entered a new stage - the West sees Russia returning to its historical borders in Europe. And it loudly resents this, although deep down it must admit to itself that it could not have been otherwise.

Did anyone in the old European capitals, in Paris and

Berlin, seriously believe that Moscow would abandon Kiev? That the Russians would forever be a divided people? And at the same time, when Europe is uniting, when the German and French elites are trying to wrest control over European integration from the Anglo-Saxons and assemble a united Europe? Forgetting that the unification of Europe became possible only thanks to the unification of Germany, which happened by Russian good will (even if not very smart). To then set their sights on Russian lands is the height of not even ingratitude, but geopolitical stupidity. The West as a whole, and even more so Europe separately, did not have the strength to keep Ukraine in its sphere of influence, much less take it for itself. Not to understand this, one would have to be a geopolitical fool.

More precisely, there was only one option: to bet on the further collapse of Russia, that is, the Russian Federation. But the fact that it did not work should have become clear twenty years ago. And already fifteen years ago, after Putin's Munich speech, even the deaf could hear - Russia is returning."

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

What Russia Should Do with Ukraine

Published by Ria Novosti 09:15 04.04.2022

If Russia were to win the war of aggression against Ukraine and take control of the entire country, this would not mean an end to the suffering of the people of Ukraine, on the contrary, it would be the beginning of a new severe suffering for the next 25 years. This article, published in April 2022 by Ria Novosti, the state and state-controlled news agency that never publishes anything without the Kremlin's permission, shows the fate that Ukraine would be deprived of after a defeat.

Here are some important parts of this article.

RIA Novosti columnist Timofey Sergeyev shared his thoughts on what the denazification of Ukraine implies and why it is needed. "Total lustration must be carried out."

A significant part of the people are Nazis

"Denazification is necessary when a significant part of the people - most likely, its majority - is mastered and drawn into the Nazi regime's policy. That is, when the hypothesis 'the people are good - the government is bad' does not work. Recognition of this fact is the basis of the policy of denazification, all its measures, and the fact itself is its substance."

"Nazis who have taken up arms must be destroyed on the battlefield to the maximum extent possible.

No significant distinction should be made between the Ukrainian Armed Forces and the so-called national battalions, as well as the territorial defense that has joined these two types of

military formations. All of them are equally involved in extreme cruelty towards the civilian population, equally guilty of the genocide of the Russian people, and do not

comply with the laws and customs of war. War criminals and active Nazis must be punished in an exemplary and demonstrative manner. Total lustration must be carried out."

A significant part of the masses are also guilty

"However, in addition to the top, a significant part of the masses, who are passive Nazis, accomplices of Nazism, are also guilty.

The further denazification of this mass of the population consists of re-education, which is achieved by ideological repression (suppression) of Nazi attitudes and strict censorship:

not only in the political sphere, but also necessarily in the sphere of culture and education."

"The period of denazification cannot be shorter than one generation, which must be born, grow up and reach maturity under the conditions of denazification."

"In this case, the necessary initial steps of denazification can be defined as liquidation of armed Nazi

formations (which are understood to mean any armed formations of Ukraine, including the Armed Forces of Ukraine), as well as the military, information, and educational infrastructure that ensures their activity;

the formation of organs of popular self-government and militia (defense and law enforcement) of liberated territories, protecting the population from the terror of underground Nazi groups;

installation of the Russian information space;

confiscation of educational materials and prohibition of educational programs at all levels that contain Nazi ideological principles;

mass investigative actions to establish personal responsibility for war crimes, crimes against humanity, the dissemination of Nazi ideology and support for the Nazi regime;"

Forced labor as punishment for Nazi activities (from among those to whom the death penalty or imprisonment will not be applied)

"lustration, publication of the names of accomplices of the Nazi regime, their forced labor to restore the destroyed infrastructure as punishment for Nazi activities (from among those to whom the death penalty or imprisonment will not be applied);

the adoption at the local level, under the supervision of Russia, of primary normative acts of denazification "from below", the prohibition of all types and forms of the revival of Nazi ideology;

the establishment of memorials, commemorative signs, and monuments to the victims of Ukrainian Nazism, perpetuating the memory of the heroes of the fight against it;

inclusion of a set of anti-fascist and denazification norms in the constitutions of the new people's republics;"

This will go on for 25 years

"creation of permanent denazification bodies for a period of 25 years."

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

Dmitry Medvedev's Rhetoric on Ukraine: A Glimpse into His Language and Ideology

Dmitry Medvedev, the former President of Russia and current Deputy Chairman of the Security Council, has once again attracted attention with a provocative and incendiary statement about the ongoing conflict in Ukraine. On August 30, Medvedev posted a message on Telegram that stands out for its harsh language and extreme accusations, revealing the extent to which Russian political discourse has escalated in recent years.

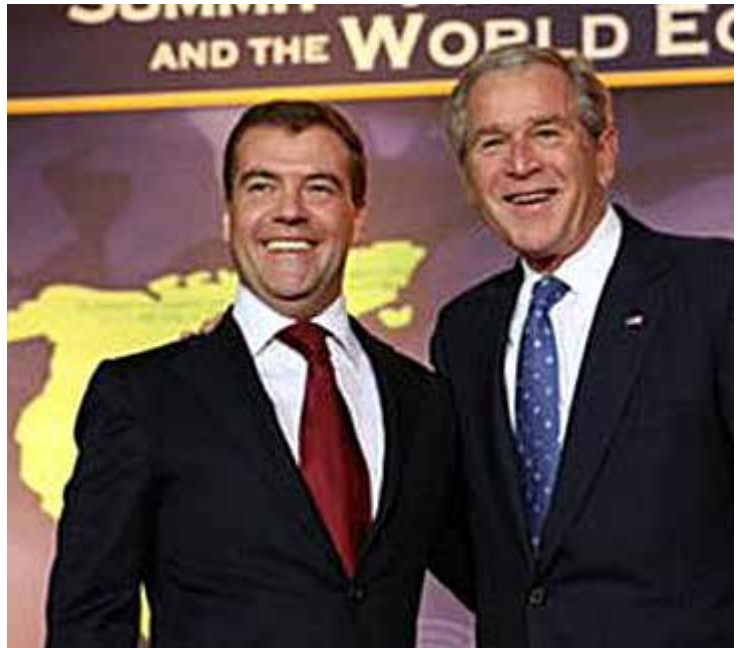
In his post, Medvedev launches into a tirade against the Ukrainian government and its Western allies, labeling them with a string of derogatory terms. He refers to Ukrainian leaders as "Kyiv neo-Nazis" and claims that they are "desperately supported" by what he describes as "rabid animals who guard the Western world today." These comments not only reflect a starkly hostile stance but also employ dehumanizing language, a tactic often used to demonize opponents and justify aggressive actions.

Medvedev goes on to make sweeping accusations about the motivations behind Ukraine's efforts to regain control over the Donbass region. He asserts that the Ukrainian leadership is driven solely by a desire for money, claiming, "The reason is banal: they need money. Cash - or money, in other words." According to Medvedev, this financial desperation stems from the alleged corruption and economic mismanagement by President

Zelensky's administration, which he describes as a "criminal clique" that has led Ukraine to "disaster."

One of the most striking elements of Medvedev's message is his use of grotesque metaphors and insults to describe both Ukrainian and Western figures. For instance, he refers to U.S. President Joe Biden's administration as "Biden's half-dead dog" and dismisses other Western leaders as "insignificant homunculi standing by a stinking trough in the so-called Baltics." Such language is unusually coarse for a former head of state, suggesting a deliberate attempt to provoke and appeal to a specific audience that resonates with such rhetoric.

Medvedev also delves into the economic aspects of the conflict, specifically focusing on Ukraine's mineral resources. He argues that Western countries are primarily interested in Ukraine because of its vast mineral wealth, particularly in the Donbass region. He notes, "according to open sources, the total value of Ukraine's mineral resource base is estimated at almost \$14.8 trillion," with a significant portion located in regions that are now controlled by Russia. This framing suggests that Medvedev views the conflict as not just a geopolitical struggle but also a resource war, with the West exploiting Ukraine for its natural riches.



Dmitry Medvedev and George W Bush

In a particularly alarming section of his post, Medvedev accuses Western powers of having no regard for Ukrainian lives, claiming they are pushing for a war "to the last Ukrainian" in order to gain access to these resources. He writes, "The lives of ordinary Ukrainians do not matter. That is the entire cynical interest of the green meat and hairy dung flies from the Anglo-Saxon world." This vivid and repugnant imagery serves to further dehumanize both Western leaders and the Ukrainian people, painting them as mere pawns in a larger, malevolent scheme.

Medvedev's rhetoric culminates in a grim prediction for Ukraine's future, suggesting that the country is on the brink of "rapid decomposition and inevitable collapse." He argues that with much of its resource base now under Russian control, Ukraine

has little left to sustain itself and will soon face economic ruin. This apocalyptic vision is presented with a sense of satisfaction, as Medvedev concludes that the "resource base illegally obtained by Bandera's creatures at the end of the 20th century has returned to their native country."

Overall, Medvedev's Telegram post is a stark example of how the conflict in Ukraine is being framed within Russian political discourse. The use of inflammatory language, dehumanizing metaphors, and extreme accusations reflects not only the depth of hostility but also a deliberate strategy to vilify opponents and justify Russia's actions. For a former president of a global power, such rhetoric is both surprising and unsettling, highlighting the extent to which the norms of political communication have shifted in the current geopolitical climate.

WAASAN PÄIVÄLEHTI
Nr 23 Sunnuntaina, 8 kesäkuuta, 2025
ISSN 2954-243X
Kaupunginteatterin vuosi
Uusi aikakausi painonhallinnassa
Mustasaari on halvin mökkeilykunta
Inkeri Julkunen Pohjanmaan museossa
Guillain-Barré
Finlandia-näyttely

WAASAN
PÄIVÄ-
LEHTI

Waasan Päivälehti



Tervetuloa sanomalehtien uudelle aikakaudelle! Waasan Päivälehti - uutislähde, jota voit lukea missä tahansa ja joka pitää sinut ajan hermolla.

Mikä on Waasan Päivälehti? Se on viikoittainen annos uutisia, tietoa, naurua, oivalluksia ja kaikkea muuta, mikä tekee elämästä hieman tietorikkaampaa ja hauskeempaa. Ja paras kaikesta? Se on **ilmainen!** Aivan, luit oikein. Ei piilomaksuja, ei tilausmaksuja. Mielestämme uutisten pitää olla kaikkien saatavilla, olitpa rannalla Thaimaassa tai suosikkikahvilassasi nurkan takana.

Me Waasan Päivälehdessä tiedämme, että suomalaiset rakastavat kahviaan. Joka sunnuntaiaamu voit nauttia suosikkikahvistasi ja samalla lukea maailman tapahtumista. Ota siis kahvikuppi esiin, istu mukavasti ja lue.

Tervetuloa lukemaan Waasan Päivälehteä.

www.vpress.ovh

TEKOÄLY

AI-luodut podcastit: Uusi aikakausi audiosisällön parissa NotebookLM



**Podcast in English:
Russian disinformation**
<https://vpress.ovh/podcasts.htm>

Digitaalisen median nopeasti kehittyvässä maailmassa tekoäly (AI) jatkaa rajojen venyttämistä ja muokkaa teollisuuksia sekä määrittelee luovia prosesseja uudelleen.

Yksi merkittävimmistä edistysaskeleista on Googlen NotebookLM, edistynyt kieliteknologia, jolla on potentiaalia mullistaa podcast-maailma. Sen kyky tuottaa laadukasta äänisisältöä, joka vastaa ihmisen tuottamaa, avaa uusia ja jännittäviä mahdollisuuksia tekoälyn ohjaamille tarinoille, koulutukselle ja viihteelle.

AI-luotujen podcastien nousu

Podcast-alan kasvaessa hurjaa vauhtia sisällöntuottajat ja mediayritykset etsivät jatkuvasti innovatiivisia työkaluja, joilla tehostaa tuotantoa ja vahvistaa luovuutta. NotebookLM,

joka sai alun perin huomiota kyvystään tuottaa korkealaatuisia tekstejä, on nyt ottanut askeleen äänisisällön pariin. Tämä uraauurtava teknologia voi tuottaa podcasteja, joita on lähes mahdotonta erottaa ihmisten luomista, mikä avaa uusia mahdollisuuksia tulevaisuudelle.

NotebookLM tuottamien podcastien vetovoima perustuu useisiin ainutlaatuisiin ominaisuuksiin, jotka erottavat ne perinteisistä podcasteista:

Luonnollisen kuuloinen ääni: NotebookLM voi tuottaa äänisisältöä, joka jäljittelee ihmisen puheen luonnollista rytmiä ja sävyä. Tämä takaa kuuntelijalle sujuvan kokemuksen, jossa on vaikea havaita, että podcast on tekoälyn luoma.

Monipuoliset aiheet: Olipa kyse uutisista, ajankohtaisista tapahtumista tai kevyistä tarinoista, NotebookLM voi käsitellä monenlaisia aiheita. Sen joustavuus tekee siitä ihanteellisen työkalun sisällöntuottajille,

20 jokapäiväistä lyhennettä, jotka sinun on tiedettävä (ja ehkä joitain, joita et tarvitsekaan!)



Lyhenteitä on nykyään kaikkialla. Tekstiviestien lyhenteistä tekniseen ammattikieleen, kätevät 3-kirjaimiset yhdistelmät (ja joskus pidemmät) voivat olla hämmäntäviä, jos et ole tietoinen. Mutta älä pelkää, muut lyhenne seikkailijat! Tämä artikkeli antaa sinulle tietoa tulkita 20 yleisintä lyhennettä, joita kohtaat jokapäiväisessä elämässä.

LOL: Laughing Out Loud, Lot of Laugh, Äänekäs nauru (Tämä saattaa olla jo klassikko monille!)

BRB: Be Right Back (Täydellinen nopeaan wc-taukoon keskustelun aikana)

OMG: Oh My God (Ilmaisee yllättyneisyyttä tai voimakkaita tunteita)

IMHO: In My Humble Opinion, Nöyrän mielipiteeni mukaan (tapa aloittaa mielipiteesi kohteliaasti)

** ASAP:** Mahdollisimman pian (Tulen sytyttämään jonkun alle... kiva)

FYI: For Your Information, Tiedoksi (heads-up jollekin)

ETA: Estimated Time of Arrival arvioitu saapumisaika (ilmoittaa, milloin odottaa jotakuta)

Vastauspyyntö: Vastaa (virallinen pyyntö vastauksesta kutsuun)

PDF: Portable Document Format, Siirrettävän asiakirjan muoto

JPG: Joint Photographic Experts Group (suosittu kuvatiedostomuoto)

GIF: Graphics Interchange Format (Toinen kuvamuoto, joka tunnetaan animaatioista)

TIFF: Tagged Image File Format (käytetään korkealaatuisille kuville)

WWW: World Wide Web (Internetin perusta, jonka tunnemme)

HTTP: Hypertext Transfer Protocol (kieli, jota verkkosivut käyttävät puhumiseen)

GPS: Global Positioning System (auttaa navigoimaan maailmassa)

Pankkiautomaatti: Pankkiautomaatti (ystävällinen paikallinen pankkiautomaatti)

DIY: Tee se itse (käteville ihmisille)

VIP: Erittäin tärkeä henkilö (joku, joka saa erityiskohtelua)

TBA: To Be Announced Ilmoitetaan myöhemmin (Pysy kuulolla saadaksesi lisätietoja)

TBD: Ole luja (selvitä minulle edelleen asioita)

Tämä on vain esimakua lyhenteiden maailmasta, mutta kun nämä 20 ovat vyön alla, olet hyvin matkalla tulkitsemaan jokapäiväistä kieltä satunnaisista teksteistä teknisiin asiakirjoihin. Joten seuraavan kerran, kun näet lyhenteen, joka saa sinut naarmuttamaan päätäsi, muista tämä luettelo ja jatka pikakirjoituksen viestinnän ihmeellisen maailmaan.

Waasan Päivälehti

Moderni sanomalehti, jonka ulkoasussa on piirteitä 1870-luvun lehdistöstä. Silloin sanomalehdissä oli vain 4-8 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten muutamassa sivussa on paljon luettavaa.

Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini, Aria ja Monica tekevät osan rutiininomaisesta toimitustyöstä, kuten käännöstyö, korrehtuurin luku ja lyhyen notisiien kirjoittaminen. Kaikki tekstit on tarkastettu toimittajilla ja toimitus vastaa tekstien sisällöstä.

Waasan Päivälehti on päivälehtityyppinen julkaisu, toistaiseksi se ilmestyy sunnuntai-aamuisin, mutta tavoitteenamme on että se jatkossa ilmestyy joka aamu.

Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi.

Päätoimittaja on Hans Björknäs.

Lukijoiden kirjoitukset ovat tervetulle!

Lehti on paikallisessa omistuksessa ja tulee sellaisena pysymään.

Toimitus: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

Helsingin toimitus: Waasan Päivälehti, Toinen linja 9 B 36, 00530 Helsinki. Puhelin +358-40-5462455. Ilmoitukset pyydetään lähettämään emaililla jpg-muodossa.

Email: waasanpaivalehti@gmail.com

SYYSKUUN HOROSKOOPPI

Syyskuun horoskooppi gluteenittomille tähdille □

Oinas (21.3.–19.4.)
Ryntää syyskuuhun kuin tulinen kipinä – suoraan leipäkoria vältellen. Ystävät ihailivat itsekuriasi, vaikka valkosipulileipä huutaa houkutusta.

Härkä (20.4.–20.5.)
Kodin ja lohturuokien kutsu on voimakas, mutta sisäinen gourmet löytää iloa uusista gluteenittomista resepteistä. Syyskuun motto: brownies voi yhä muuttaa elämän.

Kaksoset (21.5.–20.6.)
Sosiaalinen kalenteri on täynnä menoja – onneksi hallitset taidon kysyä tarjoilijalta diskreetisti ristikontaminaatiosta. Charmisi ratkaisee kaikki ruokaongelmat.

Rapu (21.6.–22.7.)
Herkkä vatsasi kohtaa herkän sielusi. Tähdet lupaavat runsaasti gluteenittomia herkkuja juuri silloin, kun niitä tarvitset

eniten.

Leijona (23.7.–22.8.)
Kaikkien katseet ruokaillessa. Itseluottamuksella näytät, että gluteenittomuus ei ole rajoite – se on kulinaarinen seikkailu. Suosio taattu.

Neitsyt (23.8.–22.9.)
Tämä on sinun kuukaudesi! Organisoititaitosi loistaa: merkitset jauhot, hallitset keittiön ja olet gluteenittomuuden velho. Ystävät pyytävät reseptejasi.

Vaaka (23.9.–22.10.)
Punnitset vaihtoehtoja kauramaitoon ja mantelimaidon välillä – tasapaino on kaikki kaikesa. Ei hätää, molemmat sopivat kekseihisi.

Skorpioni (23.10.–21.11.)
Intohimo on teemana – myös gluteenittomassa pastassa. Syyskuu tuo intensiteettiä, mutta muista: kaikki pizzapohjakeskustelut eivät tarvitse terävyyttä.

Jousimies (22.11.–21.12.)
Seikkailut odottavat! Löydät uuden gluteen-

ittoman kahvilan tai reseptin, joka tekee matkustamisesta turvallisempaa. Optimistisuuksi tarttuu kuin juurikin gluteeniton hapanjuuri.

Kauris (22.12.–19.1.)
Käytännöllinen kuten aina: välipalat mukana laukussa, gluteenittomat keksit autossa. Syyskuu palkitsee ennakoitisi stressittömillä retkillä.

Vesimies (20.1.–18.2.)
Innovaatio ohjaa ruokavaliotasi. Kikhernepannarit? Kukkakalapizzapohja? Tähdet taputtavat rohkeille kokeiluille – skeptikotkin pyytävät lisää.

Kalat (19.2.–20.3.)
Unelmoiva syyskuu tuo lohtua keitoista ja turvallisista leipävaihtoehtoista. Luota intuitioosi – se vie sinut kaikkein viihtyisimpiin gluteenittomiin kohtaamisiin.

□ **Syyskuu todistaa: et tarvitse gluteenia loistaaksesi.**



HUUMORI SATA VUOT- TA SITTEEN

VAROITUS

Herra Letkunen tulee kotiin ja huudahtaa vaimolleen:

— Ajattelehan Mari, nämä viisi sikaria sain lahjaksi tupakkakaupan neidiltä vain sen vuoksi, että taputin häntä poskelle.

- No sehän oli hyvä, vastasi hänen rouvansa, — mutta varohan vain, ettet joskus tuo koko sikarikirstua tullessasi.

MIELENVIKAINEN

Viisulaulaja: —. Sano-
taan, että kahdestasa-
dasta ihmisestä on yksi
mielenvikainen!
Hänen arvostelijansa:
— Ja ne toiset 199 lau-
lavat hänen sepittämiään
renkutuksia.

LENINKILASKU

Mies: — Mikä tanssile-
ningin lasku tämä on?
Milloin sinulla sellainen
on ollut?

Vaimo: — Sehän on
sama, mikä minulla oli
ylläni, kun sinä kosit
minua.

Mies: — Hm ! Sepä
hullua. Pitääkö minun
vielä maksaa se, jolla
vangitsit minut.

MILLOIN ALOITTI?

Setä (100 kilon painoi-
nen): — Älä syö liikaa,
pikku Olli, en minäkään
niin tehnyt, kun olin

sinun ikäinen.

Olli: — Milloin sinä
sitten aloitit?

KIELITAITOA

Erään liikkeen akku-
nassa oli ilmoitustaulu :
„Täällä puhutaan suo-
mea, ruotsia, venäjää,
saksaa, ranskaa ja eng-
lantia.”

Muuan ostaja sanoi:

— Tehän olette oikea
kielinero, kun puhutte
niin monta kieltä.

— Minä ! En suinkaan.

Puhun vain suomea.

— Mutta kuka täällä
sitten kieliä puhuu?

— Asiakkaani, tietysti,
vastasi isäntä.

Astronomic picture of the week:

*Dark Energy Camera Captures Bright,
Young Stars Blazing Inside Glowing Nebula*



This image, taken by astronomers using the US Department of Energy-fabricated Dark Energy Camera on the Victor M. Blanco 4-meter Telescope at Cerro Tololo Inter-American Observatory, a Program of NSF NOIRLab, captures the star-forming nebula NGC 6357, which is located 8000 light-years away in the direction of the constellation Scorpius. This image reveals bright, young stars surrounded by billowing clouds of dust and gas inside NGC 6357, which is also known as the Lobster Nebula.

Credit:

CTIO/NOIRLab/DOE/NSF/AURA

T.A. Rector (University of Alaska Anchorage/NSF NOIRLab), J. Miller (Gemini Observatory/NSF NOIRLab), M. Zamani & D. de Martin (NSF NOIRLab)

Creative Commons Attribution 4.0 International License

Ensi viikolla:



Lukijoilta

erittäin mielellämme vastaan lukijoidemme kommentteja. Kommentteja, tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia kotoa. Tämä on luultavasti tämän paperin tärkein osa.

Mutta tilaa on rajoitetusti, joten kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten lähetä viestit osoitteeseen: waasanpaivalehti@gmail.com

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernissa päivälehdessä ensimmäisten joukossa mainostamisella voi olla PR-arvoa.

waasanpaivalehti@gmail.com
jpg-, tiff- tai png-muodossa.
Mainokset pienennetään sitten 46 mm:n sarakkeen leveyteen.
Ota yhteyttä:

waasanpaivalehti@gmail.com

Waasan Päivälehti
waasanpaivalehti@gmail.com